

NEJVĚTŠÍ PŘÁNÍ SVĚT VE VÝUCE

METODICKÁ PŘÍRUČKA PRO UČITELE ZŠ

VARANTY

NEJVĚTŠÍ PŘÁNÍ SVĚT VE VÝUCE

METODICKÁ PŘÍRUČKA PRO UČITELE ZŠ

Materiál vznikl v rámci projektu Global Schools: Svět ve výuce.

Tato publikace byla vytvořena za finanční podpory Evropské unie. Za její obsah odpovídá organizace Člověk v tísni, o. p. s. Publikace nereprezentuje názory Evropské unie a nelze ji považovat za oficiální stanovisko Evropské unie.

Největší přání – svět ve výuce

Metodická příručka pro učitele ZŠ

© Člověk v tísni, o. p. s., Praha, 2018

Všechna práva vyhrazena.

ISBN 978-80-7591-003-5

Poděkování.....	5
O autorkách.....	6
Učitelům od učitelů	8
Proč je důležité otvírat s dětmi globální témata?	13
O projektu Global Schools: Svět ve výuce	14
Jak s knihou a metodikou pracovat?	16
Přehled lekcí	18
Výukové lekce.....	22
Největší přání	24
Jeden jako druhý.....	31
Šijeme azurové koníčky	34
Jaká je odměna za práci?	37
Zážitky z cest	42
Co všechno cestuje	44
Kudy pluje loď.....	48
Oceánští obři a námořní doprava.....	53
Víc hraček než děti	57
Domov v batůžku	60
Oslava	62
Přátelství.....	66
Další zdroje.....	70

Metodika ke knížce *Největší přání* vznikla v této podobě mj. díky významnému zapojení učitelů, kteří lekce vyzkoušeli ve svých hodinách a poskytli nám zpětnou vazbu. Pomocí ní jsme mohli lekce upravit do podoby, která je lépe využitelná v praxi. Za tuto spolupráci patří velké poděkování Janě Blažkové, Evě Černožské, Michaele Eliášové, Aleně Grossové, Markétě Hůrkové, Marii Kajfosz, Lence Kociánové, Ireně Konečné, Zbyňku Machetanzovi, Tomáši Majlišovi, Dagmar Šírové, Lence Veisové, Lence Zajícové, Gabriele Wittaskové, Agnieszce Wrzecionkové a také dětem, které jako první s koníkem objevovaly taje současného světa.

Současně bychom rádi poděkovali za spolupráci při tvorbě celého konceptu Janě Staré z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, Evě Krzywoňové z Krajského vzdělávacího a informačního centra Nový Jičín; za konzultace k námořní přepravě Pavlu Sýkorovi z Ocean Logistic; za inspiraci k vytvoření knížky a metodiky Rowan Obermanové z irské charitativní organizace Trócaire a za celkovou podporu a konstruktivní kritiku kolegům z týmu programu Varianty společnosti Člověk v tísni.

O AUTORKÁCH

Veronika Ambrozyová (lekce Domov v batůžku)

vystudovala obor Mezinárodní rozvojová studia na Univerzitě Palackého v Olomouci. Mezi lety 2009–2015 pracovala jako externí lektorka v několika organizacích zabývajících se environmentální výchovou a globálním rozvojovým vzděláváním, např. v ekologickém centru Sluňákov, v organizacích ARPOK, ADRA a INEX-SDA. Ráda propojuje teorii s praxí a hledá inspiraci skrze přímou zkušenost nejen v ČR, ale i v zahraničí. V roce 2011 absolvovala prostřednictvím vzdělávacího programu GLEN tříměsíční stáž v JAR, kde vedla volnočasový kroužek environmentální výchovy. O tři roky později pak strávila dva měsíce v Tanzanii výzkumem udržitelného turismu. V současnosti pracuje ve vzdělávacím programu Varianty v organizaci Člověk v tísni na pozici metodičky globálního rozvojového vzdělávání.

Veronika Endrštová (editace)

vystudovala obor Sociální a kulturní ekologie na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze. V letech 2004–2013 působila jako lektorka a koordinátorka v oblasti neformálního vzdělávání a podílela se na přípravě vzdělávacích materiálů k posílení interkulturních kompetencí a týmové spolupráce mladých lidí. Od roku 2013 pracuje v programu Varianty organizace Člověk v tísni, kde se věnuje globálnímu rozvojovému vzdělávání a výchově k aktivnímu občanství. Koordinovala projekty Active Citizens a Global Schools: Svět ve výuce, v rámci kterých se podílela také na tvorbě metodických materiálů. Je absolventkou kurzů Čtením a psaním ke kritickému myšlení a Filosofie pro děti.

Martina Novotná (lekce Víc hraček než děti)

vystudovala Fakultu sociálních věd, obor Mezinárodní teritoriální studia se zaměřením na východní Evropu. Dvanáct let učila angličtinu, francouzštinu a češtinu pro cizince v kurzech pro dospělé. Absolvovala kurz lektorských dovedností a kritického myšlení. Vede projekty a kurzy z oblasti globálního rozvojového vzdělávání ve vzdělávacím oddělení programu Varianty ve společnosti Člověk v tísni. Je spoluautorkou metodických publikací a výzkumů v oblasti globálního rozvojového vzdělávání, kterému se též věnuje při vedení projektů a kurzů ve vzdělávacím oddělení programu Varianty společnosti Člověk v tísni. Při svých výzkumech spolupracovala také s Národním ústavem pro vzdělávání a Českou školní inspekcí.

Lenka Pánková (lekce Šijeme azurové koníky, Jaká je odměna za práci?, Oslava)

vystudovala Mezinárodní rozvojová studia na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a Veřejnou správu a regionální rozvoj na České zemědělské univerzitě v Praze. V roce 2005 začala lektorovat výukové programy globálního rozvojového vzdělávání a multikulturní výchovy v organizaci ARPOK, o. p. s., a postupně začala koordinovat vzdělávací programy a také různé vzdělávací projekty. Na ARPOKu působí od podzimu 2010 jako ředitelka. V současné době se podílí hlavně na chodu organizace, zajišťuje fungování všech projektů, věnuje se PR a fundraisingu organizace. Podílí se na tvorbě metodických materiálů a občas lektoruje. Během studií měla možnost strávit 3 měsíce na projektu GLEN Democracy Education at Secondary Schools v Zambii. Tuto stáž považuje za jeden z nejdůležitějších milníků ve svém životě. Lenka má ráda svoji práci, která rozhodně není stereotypní. Miluje svého manžela a malou dcerku, kteří vždy spolehlivě zařídí, že se nenudí.

Nina Rutová (metodická podpora a lekce Největší přání, Jeden jako druhý)

vystudovala obor Divadelní dramaturgie na DAMU v Praze. Působila jako redaktorka časopisů Kritické listy, Rodina a škola a Kritická gramotnost. Zajímá se především o rozvoj dětského čtenářství, vytváří a publikuje metodiky pro dětské knihy (Zlatá stuha, Mladá fronta, Fraus). Od roku 1999 vede dílny „Čtením a psaním ke kritickému myšlení“. Pedagogický konstruktivismus představila odborné i laické veřejnosti v čtrnáctidílném seriálu „Škola snů“ (dostupný v archivu České televize). Od roku 2010 vede semináře pro středoškolské studenty v Knihovně Václava Havla. V rámci projektu Respekt neboli (Člověk v tísni) vytvořila metodiku pro čtyřicet příběhů, v nichž nejsou respektována základní lidská práva.

Petra Skalická (editace a lekce Zážitky z cest, Co všechno cestuje, Kudy pluje loď, Oceánští obři a námořní doprava) vystudovala Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Nejdříve vyučovala zeměpis a biologii na gymnáziu i základní škole. Od roku 2005 působí ve společnosti Člověk v tísni, nejprve jako expertka na vzdělávání v Etiopii a při zahraničních misích, později jako koordinátorka globálního rozvojového vzdělávání a v letech 2008–2015 zastávala post ředitelky vzdělávacího programu Varianty. Podílela se na tvorbě koncepce různých vzdělávacích programů pro prostředí českých škol (např. Světová škola či Active Citizens), je spoluautorkou metodických a výukových materiálů, spolupracovala při zpracování Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání. V současnosti je na rodičovské dovolené a zapojuje se do přípravy strategických vzdělávacích dokumentů, metodických publikací a školení pedagogů. Je lektorkou programu Čtením a psaním ke kritickému myšlení.

Kateřina Sobotková (lekce Přátelství)

vystudovala obor učitelství: Český jazyk a literatura – pedagogika na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Od roku 1998 vyučovala češtinu, výchovu k občanství a společenské vědy na Gymnáziu Jana Nerudy v Praze. Působila jako lektorka kurzů češtiny pro cizince a je akreditovanou lektorkou programu Čtením a psaním ke kritickému myšlení. Od roku 2011 pracuje ve vzdělávacím programu Varianty společnosti Člověk v tísni, kde začínala jako metodička v projektu Jak efektivně vyučovat průřezová témata a současně rozvíjet čtenářství. V současné době koordinuje projekt Světová škola a působí jako pedagogická konzultantka v projektu Pomáháme školám k úspěchu (The Kellner Family Foundation).

Vzdělávací program Varianty společnosti Člověk v tísni, o. p. s.

Od roku 2001 poskytujeme informační a metodickou podporu, vzdělávací kurzy, didaktické materiály, odborné konzultace a asistenci školám a pedagogům v oblastech inkluzivního vzdělávání, interkulturního vzdělávání a globálního rozvojového vzdělávání.

Chceme, aby školy vychovávaly otevřené, tolerantní a aktivní občany schopné kriticky vyhodnocovat informace a ovlivňovat dění kolem sebe.

Hodnoty, ze kterých při naší práci vycházíme, jsou úcta, odpovědnost, svoboda, partnerství a víra v potenciál každého člověka. **Jsme přesvědčeni, že na každém záleží.**

UČITELŮM OD UČITELŮ

Milí kolegové,

rádi bychom vám představili výukové materiály k výchově ke globálnímu občanství, které byly vytvořeny v rámci projektu „Global Schools: Svět ve výuce“¹ především pro učitele základních škol. Pokud již s výchovou ke globálnímu občanství máte zkušenosti, nabízejí tyto podklady příležitost k hlubší reflexi, k dalšímu rozvoji a k načerpání inspirace. A pokud je pro vás tento koncept ve vzdělávání novinkou, doufáme, že pro vás budou tyto materiály začátkem zajímavé a objevné cesty. Aktuálně máte před sebou metodiku, která prostřednictvím lekcí rozvíjí práci s knížkou *Největší přání*, jejíž autorkou je Ester Stará.

Jako učitelé působící na základních školách víme, že kvalitní vzdělávání je takové, které dětem dává pocit sounáležitosti, vědomí, že patří do světa, z něhož vzešly, i radost ze vztahů k jiným lidem a místům. Chceme dětem dopřát čas, prostor a jemné povzbuzení k tomu, aby se zamyslely nad tím, kdo jsou, co si myslí o světě, jak ho vnímají a jak vnímají sebe jako součást světa.

Velice nás proto těší, že důležitost prosazování výchovy ke globálnímu občanství začínají vnímat i jiní. V září 2012 označila Organizace spojených národů globální občanství v rámci celosvětové iniciativy „Vzdělání především“ (Global Education First Initiative) za jednu ze svých tří klíčových priorit a uvedený přístup čím dál častěji zaujímají pedagogové, vlády, občanské společnosti i akademici na celém světě.

V září 2015 OSN přijala Cíle udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals), soubor 17 ambiciózních plánů proměny světa do roku 2030. V rámci cíle č. 4, „Kvalitní vzdělání“, uvádí potřebu „zajistit, aby všichni studenti získali znalosti a dovednosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje, mimo jiné prostřednictvím... globálního občanství.“²

Model GLOBÁLNÍHO OBČANSTVÍ využívaný v projektu Global Schools.

¹ www.globalschools.education

² <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg4>

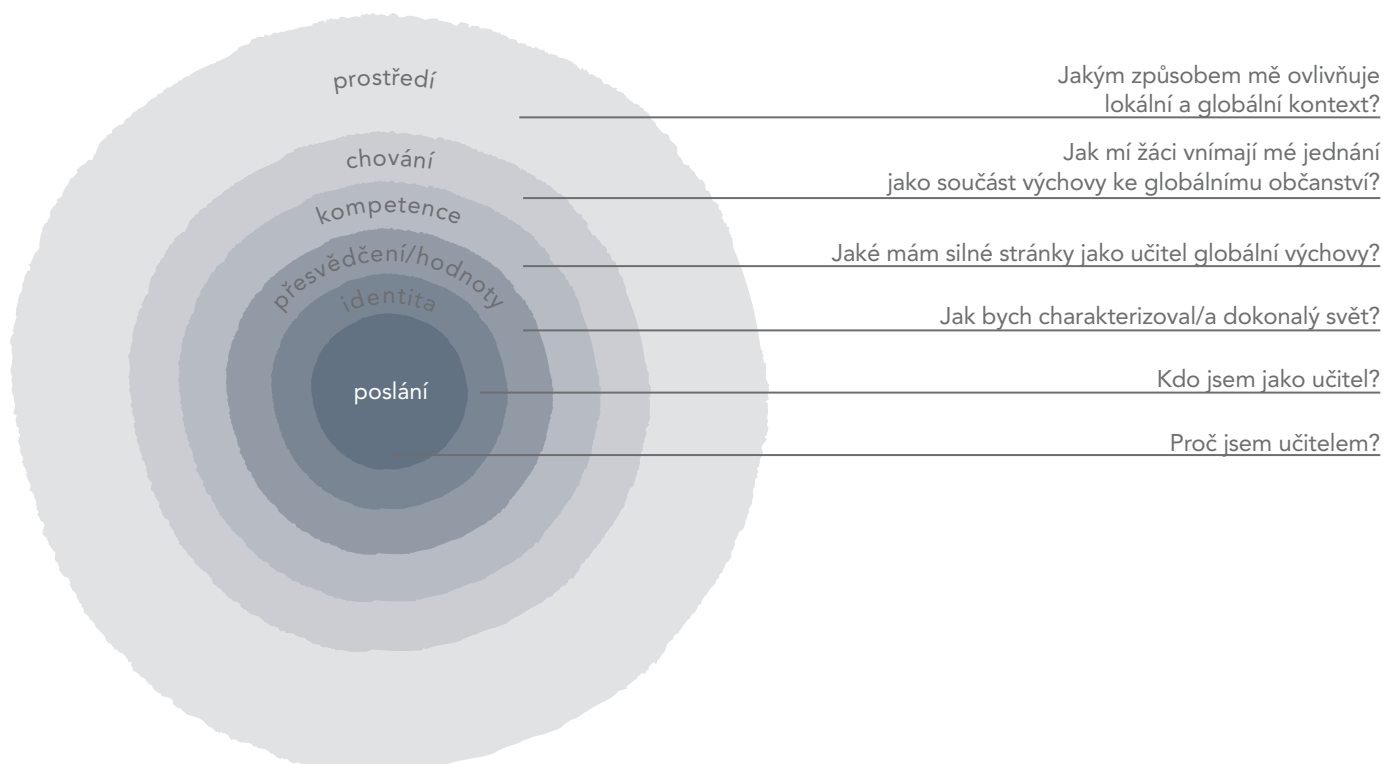
Jako učitelé globálního vzdělávání jistě víte, jak obtížné je výchovu ke globálnímu občanství definovat. Zdá se, že zahrnuje veškeré aspekty obsahu učiva i metod, že přesahuje hranice jednotlivých předmětů, a dokonce že nově definuje význam pojmů „vzdělávání“, „pedagog“ nebo „student“. Podle organizace UNESCO³ má výchova ke globálnímu občanství tři významné oblasti, které nelze zredukovat na jednoduchý soubor dovedností či kognitivních znalostí: oblast kognitivní, socio-emoční a behaviorální. Výchova ke globálnímu občanství nám umožňuje na vzdělávání nahlížet jako na činnost, která vede k proměně a která se zakládá na etických a politických hodnotách. Podstatou tedy nejsou pouze znalosti, ale také jednání a činy. Výchova ke globálnímu občanství podporuje u studentů rozvoj měkkých dovedností a postojů, které usnadňují mezinárodní spolupráci a interkulturní porozumění a které podporují společenskou proměnu.

Přestože se v Evropě na národní úrovni používá rozličná terminologie (například globální vzdělávání, globální výchova, globální rozvojové vzdělávání, interkulturní vzdělávání), v pozadí se podle našich zjištění jedná o jasný soubor základních konceptů. Patří mezi ně lidská práva, životní prostředí, sociální a ekonomická spravedlnost, mír a diverzita. Výchova ke globálnímu občanství nově definuje koncept občanství tak, aby jeho součástí byla naše sounáležitost s celou planetou včetně lidského i ostatního života a odpovědnost vůči nim.

Jako učitelé globálního vzdělávání dospějete k vlastní definici výchovy ke globálnímu občanství a získáte své vlastní zkušenosti. Rádi bychom vám však pomohli se ve složitosti této problematiky zorientovat. Nabízíme vám model „Cibule“⁴, který se nám osvědčil jako užitečný pomocník pro vlastní reflexi (kde jsem?) a profesní rozvoj (kam chci směřovat?). Na následujících stránkách citujeme učitele, kteří vysvětlují, proč a jak jsou „globálními“ pedagogy a jaký to pro ně má význam. Výchova ke globálnímu občanství se neomezuje jen na soubor dovedností, ale prostupuje do přesvědčení, hodnot, motivací i identity člověka.

Doufáme, že obsah následujících stránek pro vás bude stejně užitečný jako pro nás. Těší nás, že vás můžeme na této vzrušující cestě doprovázet.

Různé úrovně reflexe

³ UNESCO (2015). Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives..

⁴ "The onion: a model of levels of change." in Korthagen, F. A. J. (2004). "In Search of the Essence of a Good Teacher: Towards a More Holistic Approach in Teacher Education." *Teaching and Teacher Education*, no. 20:77–97.

A. Poslání – Proč jsem učitelem?

Učitel není nikdy jen POUHÝM učitelem. Vzdělávání nových generací s sebou nese něco hlubšího, je to poslání vztahující se na veškeré aspekty člověka, které učitele staví před nelehký úkol: učit se změnám a podporovat v učení ostatní s cílem vytvářet spravedlivější a udržitelnější svět.

„Jsem ‚nenapravitelná‘ optimistka. Možná jsem ve své touze po lepším světě i tak trochu naivní. Uvědomuji si, že jako učitelka na základní škole mám úžasnou možnost pomáhat dětem utvářet jejich osobnost, ovlivňovat jejich hodnoty a postoje. Čím dál víc si uvědomuji, že podstatou vzdělávání není přenos informací, ale skutečnost, jak by se děti měly rozvíjet jako lidské bytosti.“

„Dá se říci, že svou práci miluju. Dává mi nepřeborné množství příležitostí a dovoluje mi snít o tom, že můžu věci měnit. Chtěla jsem dělat něco, co by mohlo změnit svět k lepšímu.“

„Do třídy vcházím takový, jaký jsem. Myslím, že bychom svou osobnost neměli nechávat za dveřmi třídy. Můžeme tak být spontánní, upřímní a celiství. A děti to poznají.“

B. Identita – Kdo jsem jako učitel?

Učitel (podobně jako kdokoli jiný) zastává několik rolí, funguje v různých kontextech a vypořádává se s rozličnými rozpory, například s rozporem mezi zastupováním určité „instituce“ a vlastními názory či prioritami, s rozporem mezi tím, že je aktivistou a zároveň státním zaměstnancem. Učitel se řídí etickými, právními a morálními zásadami a zároveň vykonává několik činností najednou.

„Jsem velmi pečlivá učitelka a mám ráda pedagogickou svobodu. Hodně svobody dopřávám v mezích daných pravidel i dětem, společně tvoříme jakousi mikrospolečnost. V životě mě ovlivňují lidé, kteří působí v organizacích občanské společnosti, které jsem osobně poznala a kteří aktivně usilují o změnu společnosti. Účastním se také různých školení, seminářů a konferencí, abych získala nové dovednosti.“

„Mezi osnovami, hodnocením, požadavky rodičů a tím, jak bych si vzdělávání představoval já, je rozpor.“

„Myslím, že v roli učitele mě zásadně ovlivnily mé osobní zkušenosti. Vše, co dělám, je výsledkem toho, co jsem viděla a zažila.“

„Kdo jsem jako učitel? Jsem mentor. Asistent. Důvěrník. Soudce. Rozhodčí. Obhájce. Poskytovatel informací. Dispečer. Herec a někdy taky bavič.“

C. Přesvědčení/hodnoty – Jak bych charakterizoval/a dokonalý svět?

Klíčovou roli v tom, jak se chováme a rozvíjíme po osobní i profesní stránce, hrají naše hodnoty a představa lepšího světa. Z našeho pohledu by v dokonalém světě byla oslavována diverzita. Soutěž, vinu a trest by nahradila spolupráce a solidarita. Ve školství by děti byly vedeny ke kritickému myšlení zaměřenému na řešení problémů a diskusi, nikoli na osobní zájmy. Respektovaly by se potřeby budoucí generace a udržitelný rozvoj.

„Myslím, že ‚globální přístup‘ začíná u nás samotných, u našich hodnot. Když naše základní hodnoty budou stát na míru, respektu a solidaritě, nebude na lokální ani globální úrovni docházet ke konfliktům, uprchlíckým krizím apod.“

„V mém dokonalém světě by vládl vzájemný respekt. Respekt mezi odlišnými kulturami, náboženstvími, etniky a ohleduplnost vůči přírodě.“

„Myslím si, že dokonalý svět neexistuje. Svět nikdy nebude dokonalý, a proto se musíme snažit, aby byl lepší a spravedlivější. Lepší svět by byl takový, kde by došlo ke snížení nerovností a kde by se větší význam přikládal lidem než zisku.“

„Dokonalý svět je otevřený odlišnostem a žijí v něm lidé, jež přitahuje různorodost.“

„V dokonalém světě by školství podporovalo diskusi, kritické myšlení a porozumění.“

D. Kompetence – Jaké mám silné stránky jako učitel globální výchovy?

Cesta učení pro učitele globální výchovy, podobně jako pro studenty, nikdy nekončí. Na začátku stojí nadšení, touha po poznání a zvědavost (kterou samozřejmě přenášíme na děti). Učitel globální výchovy dokáže překračovat hranice – vidí propojenost témat napříč disciplínami. Důležité je mít povědomí o širším světě, ale ještě důležitější je dát studentům svobodu, podpořit je v objevování různých pohledů na svět a spolupodílet se na poznávání prostřednictvím dialogu, aby získali schopnost skutečně naslouchat a učit se s ostatními, jakož i schopnost reflexe.

„Ve výuce se snažím zaměřovat nejprve na pozitivní věci. Problémy či obtížemi se dá zabývat až ve druhé fázi. Jsem přesvědčený, že pozitivní postoj je nezbytný.“

„Ve výchově ke globálnímu občanství je nezbytné, aby učitelé dokázali, kdykoli to je možné, zasadit proces učení do kontextu globálního obrazu. Musí tedy mít nadšení pro věc a umět neustále nacházet příležitosti, jak zakomponovat VGO do každodenní výuky. Musí umět kreativně plánovat a uvažovat. Na změny musí umět reagovat flexibilně a optimisticky. Musí být progresivní. Musí se zajímat o aktuální dění a aktivně ho sledovat. Musí neustále pracovat na svých znalostech, dovednostech i porozumění.“

E. Chování – Jak mí žáci vnímají mé jednání jako součást výchovy ke globálnímu občanství?

Přímým projevem našich myšlenek, názorů a postojů je chování. Jen stěží vzbuzuje důvěru ten, kdo jedná v rozporu se svými hodnotami a postoji. Učitel, který výchovu ke globálnímu občanství myslí vážně, by neměl „kázat vodu a pít víno“.

„Myslím si, že jsme všichni dobří učitelé. Nejsem jako učitel nijak výjimečný... Svoji práci mám moc rád, věřím tomu, co dělám, a velmi důvěřuji svým žákům. Podporuji aktivní spolupráci ve třídě, kde jsou základními hodnotami respekt a tolerance. Snažím se děti motivovat a učit, jak nejlépe dovedu, aby mohly být v budoucnu lepšími lidmi, kteří dokážou měnit realitu a svět kolem nás.“

„Studentům se moc líbí, že jezdím do školy na kole. Překvapuje je to a ptají se mě, proč to dělám, když mám auto. Vysvětlila jsem jim, že učím globální výchovu, a to mě nutí víc se zamýšlet nad tím, co dělám, a víc se o věcech informovat. Uvědomila jsem si, že centrum našeho města je silně znečištěné, a tak jsem si koupila kolo a každý den se na něm snažím jezdit do práce. Je to můj přínos k lepšímu životnímu prostředí. Chceme-li uvažovat globálně, musíme začít sami u sebe.“

F. Prostředí – Jakým způsobem mě ovlivňuje lokální a globální kontext?

Věci, které se dějí na globální úrovni, nás ovlivňují i na lokální úrovni. Světové události mají vliv na naše školství i problémy, které řešíme v naší komunitě a našich třídách. Podobně mohou naše malé lokální aktivity přispívat ke změnám na globální úrovni. Chceme-li zlepšovat věci na globální úrovni, musíme začít se změnami nejprve u sebe a na lokální úrovni ve spolupráci s ostatními.

„Doufám, že jsem jedním z prvních článků řetězu, na jehož konci je lepší svět. Ve třídě se snažím vytvářet dynamické prostředí a pomáhat dětem chápat, že jejich drobné kroky se mohou spojit s kroky jiných a vyvolat změnu v širším měřítku.“

„Myslím si, že na náš vzdělávací systém má vliv to, co se děje v evropském školství. Problémy, se kterými se na školách potýkáme, řeší na celém světě.“

„Jako učitelka můžu společnost ovlivnit tak, že budu předávat své znalosti a žít a chovat se tak, abych šla příkladem. Chceme-li život zlepšit, musíme začít na lokální úrovni.“

„Děti mohu učit jen prostřednictvím činů, tím se dá svět kolem nás měnit k lepšímu. Pokud svoje myšlenky nevedete do praxe, nebudete mít žádný vliv.“

„Jako učitel mám za úkol především to, abych mladé lidi připravil na vzájemnou spolupráci v předcházení globálních problémů a při jejich řešení.“

„Udělat něco pro to, aby se zlepšil svět kolem nás a naše životní prostředí, aby byl svět méně problematický a krásnější, můžeme společným úsilím.“

Citovaní učitelé:

Eli Vojnova, Kalina Borisova (Bulharsko), Irena Konečná, Jiří Mazurek (Česká republika), Virginie Heniart, Frédérique Pasqualini (Francie), Ciaran Doherty (Irsko), Andrea Antolini, Giovanna Rama (Itálie), Inese Upe, Inga Oltiņa, Inguna Butkāne, Jeļena Bažanova, Jeļena Dzene, Maija Repša, Inga Belousa (Lotyšsko), Carlos Pereira, Celeste Gonçalves, Conceição Amorim, Conceição Cancela, Fernanda Pequeno, Filomena del Río, Isabel Sá, Joaquim Marques, Luís Viana (Portugalsko), Claudia Streicher, Ingrid Panwinkler, Katharina Angerer, Margot Stöckl, Silvia Ebner, Walter Vigl (Rakousko), Luis Miguel Ferrer Bueno (Španělsko), Carole Lewthwaite, Geoff Norman (Spojené království)

Porozumět světu. Postřehy k využití výchovy ke globálnímu občanství v praxi

1. Orientace na studenta: Výchozím bodem ve výchově ke globálnímu občanství (VGO) jsou samotní studenti, jejich prostředí, zkušenosti a zájmy. VGO by měla být koncipována tak, aby studentům umožňovala reflektovat vlastní hodnoty a perspektivy, včetně předsudků a stereotypů. Prostor výuky by měl dovolovat rozpory či pocity zmatení a zkoumat je. VGO pomáhá studentům naučit se s jistotou pohybovat ve složitých a problematických situacích, na které není jednoduchá odpověď.

2. Inkluzivní metody: Obzvláště důležité je ve VGO používat rozličné metody a kombinovat je. Tím se podporuje aktivní zapojení všech studentů, kteří využívají odlišné způsoby učení. Výběr metod by se měl odvíjet od obsahu, přičemž hlavní důraz by měl být kladen na výuku založenou na aktivní účasti studentů a spolupráci.

3. Interdisciplinarita a komplexnost: Jádrem VGO tvoří interdisciplinarita a propojenost. Řada složitých globálních problémů je vzájemně propojena a přesahuje klasický disciplinární pohled na věc. Je tedy nezbytné rozvíjet komplexní a systémové uvažování. Tento úkol je důležitý, zejména vezmeme-li v potaz realitu dnešního školství.

4. Demokratické třídy: VGO nahlíží na učení jako na trvalý proces, který rozšiřuje zúžený pohled na problematiku a předem dané role studenta a učitele. V interaktivní globální třídě si studenti a učitel často své role vyměňují. Přispívají všichni, studenti i učitel. Tento přístup napomáhá k tomu, aby se všechny zúčastněné strany cítily rovny.

5. Prostor respektu: Obsah a metody VGO, jakož i potřeby studentů, vyžadují flexibilní využívání času a prostoru. Proto by se VGO neměla omezovat na pevně daný rozvrh, učebny a zasedací pořádek. Součástí výchovy jsou citlivá témata, jako je rasismus či násilné vysídlování obyvatelstva, je tedy zvláště důležité vytvářet bezpečný prostor pro proces učení, ve kterém se všichni zúčastnění budou cítit dobře, kde je vítána svoboda vyjadřování a kde se o rozporech a odlišných názorech diskutuje otevřeně a s respektem. Učební prostor by měl být jakousi předlohou světa, jaký chcete společně utvářet. Společné soužití a převzetí odpovědnosti za to, jak žijeme, nám umožňuje respekt.

6. Ohleduplnost, nikoli souhlas: Zvažují se různá stanoviska, poznávají se nová stanoviska a dochází ke konfrontaci protichůdných názorů. Hlavním cílem není dosáhnout konsensu. Konflikty budou existovat vždy a úkolem VGO není tuto skutečnost zastírat. Naopak, VGO by měla podporovat snahu s konflikty se vypořádat s respektem a zaměřením na řešení. Schopnost kriticky uvažovat dokážeme rozvíjet pouze tehdy, když se otevřeme různorodým pohledům.

PROČ JE DŮLEŽITÉ OTEVÍRAT S DĚTMI GLOBÁLNÍ TÉMATA?

Svět je každým dnem jiný. Rychlost, jakou se svět proměňuje, je stále větší a všechny změny ani nestačíme vnímat. Svět se také více a více propojuje. To, co nám bylo před několika lety tolik vzdálené a cizí, máme dnes na dosah a je součástí našich životů. Dnešní děti žijí v jiném světě, než ve kterém vyrůstali současní dospělí, a potřebují pomoci se v něm zorientovat a porozumět mu. Zároveň je třeba děti již od mala učit tomu, jak o svět pečovat, aby měl každý možnost žít v něm spokojeně.

Dětem je přirozené, že se zajímají o to, co se děje kolem nich, a **touží svět poznávat**. Hranice dostupného světa jim jsou otevřené. Nahlíží do něj prostřednictvím médií, setkávají se s lidmi, kteří pocházejí odjinud, jsou dennodenně obkloповány věcmi dovezenými z různých koutů světa, mnohé děti mají příležitost cestovat. Díky těmto a dalším možnostem zjišťují, jak je svět rozmanitý, jak ony samy jsou se světem propojeny, jaké nerovnosti se v něm objevují, jakým problémům musejí lidé čelit. Nové poznatky děti často fascinují, kladou si otázky, dožadují se vysvětlení, chtějí znát víc.

Ačkoli je pro děti důležité učit se tomu, co je jim blízké a co dobře znají, je nezbytné otevřít jim také širší perspektivy přesahující hranice jejich obce, kraje a České republiky. Osobní zkušenosti dětem nejlépe pomohou odhalovat a objasňovat globální otázky a výzvy. Chápání místní a globální propojenosti a vnímání různých souvislostí povede děti k **porozumění světu jako celku**.

Naučí se tak i rozpoznávat, jak mohou události doma i ve světě ovlivňovat životy lidí a proměňovat místa, kde žijí. Na základě širšího spektra poznatků o světě a jeho výzvách si děti mohou lépe utvářet vlastní hodnoty a postoje ke globálním otázkám, zvážit svůj vlastní díl odpovědnosti a své **možnosti měnit svět**.

Autorský tým knížky *Největší přání* a souvisejících metodických lekcí chce učitele inspirovat, jak je možné se chopit globálních témat jako součásti učiva na prvním stupni základních škol.

O PROJEKTU GLOBAL SCHOOLS: SVĚT VE VÝUCE

Rozvíjet u dětí znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty potřebné pro život v současném rychle se měnícím světě je jedním z hlavních cílů mezinárodního projektu Global Schools: Svět ve výuce, který je realizován kromě České republiky v dalších devíti evropských zemích. Projekt tak reaguje na výzvy, které se dotýkají života na celém světě a zaměřuje se na posílení odpovědného přístupu k přírodě i lidem.

„Globální občanství odkazuje ke smyslu naší sounáležitosti s širším společenstvím a konceptem obecného lidství. Zdůrazňuje vzájemnou politickou, ekonomickou, sociální a kulturní závislost a propojenost mezi místním, národním a globálním.“⁵

Během tří let realizace projektu se partnerské organizace zaměřily na metodickou podporu učitelů při začleňování globálních témat do vzdělávacích oblastí na základních školách (v ČR zejména prostřednictvím průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech). Současně s tím vznikly výzkumné studie zabývající se otázkou začlenění globální výchovy do vzdělávacích strategií a samotným pojetím tohoto konceptu v rámci partnerských zemí. Zapojené organizace se podílely také na sestavování doporučení při tvorbě kurikulárních reforem a identifikaci bariér bránících kvalitnímu rozvoji výchovy ke globálnímu občanství na školách.

V České republice mají školy, které se rozhodnou globální témata systematicky začleňovat do výuky i celkového klimatu školy, šanci získat titul **Světová škola**. Ten stvrzuje, že škola podporuje u žáků zájem o místo, ve kterém žijí v propojení se světem, který je obklopuje. Učí je aktivně a tvořivě přistupovat k blízkým i vzdáleným výzvám a nacházet řešení úměrné jejich věku a schopnostem.

SVĚTOVÁ ŠKOLA je místem, kde:

- globální témata tvoří přirozenou součást výuky a života školy;
- se žáci pod vedením týmu učitelů zabývají aktivně světovým děním a sledují aktuální vývoj v rozvojovém světě;
- žáci, učitelé i širší veřejnost získávají informace o globální problematice;
- žáci identifikují místní problémy s globálním přesahem a usilují o jejich řešení;
- je nejméně jedenkrát za rok ve spolupráci s místní partnerskou organizací uspořádána komunitní akce;
- je společný cíl přispět k řešení vybraného problému.

Více o projektu Global Schools: Svět ve výuce – www.globalschools.education a www.varianty.cz/globalschools
Více o projektu Světová škola – www.svetovaskola.cz

⁵ UNESCO (2015). Global Citizenship Education topics and learning objectives.

OBLASTI UČENÍ

KOGNITIVNÍ

SOCIÁLNĚ-EMOČNÍ

BEHAVIORÁLNÍ

KLÍČOVÉ VÝSTUPY UČENÍ

- Žáci si osvojují znalosti o lokálních, národních a globálních tématech a porozumí vzájemné propojenosti a závislosti různých zemí a jejich populací.
- Žáci rozvíjejí své dovednosti kritického myšlení a analýzy.

- Žáci vnímají pocit sounáležitosti se všemi lidmi, sdílí hodnoty a také zodpovědnost, které jsou založeny na základních lidských právech.
- Žáci rozvíjejí své postoje, jako jsou empatie, solidarita, respekt k odlišnostem a úcta k rozmanitosti.

- Žáci jednají účinně a zodpovědně na lokální, národní i globální úrovni s vědomím toho, že přispívají k vytvoření udržitelného světa, ve kterém vládne mír.
- Žáci rozvíjejí svou motivaci a vůli jednat v nezbytných případech.

KLÍČOVÉ CHARAKTERISTIKY ŽÁKA

Informovaný a kriticky gramotný

- zná lokální, národní a globální témata, systémy vládnutí a řídicí struktury
- rozumí vzájemným závislostem a propojení globálních a lokálních záležitostí
- rozvíjí dovednosti kritického zkoumání a analýzy

Společensky zapojený a respektující rozmanitost

- kultivuje svou identitu, vztahy a pocit sounáležitosti
- sdílí hodnoty opírající se o lidská práva a zodpovědnost z nich vyplývající
- rozvíjí postoje nezbytné pro ocenění rozmanitosti a pro respekt k odlišnostem

Eticky zodpovědný a angažovaný

- v praxi uplatňuje vhodné dovednosti, hodnoty, přesvědčení a postoje
- vyjadřuje osobní a společenskou zodpovědnost za udržitelný svět, ve kterém vládne mír
- rozvíjí motivaci a vůli starat se o všeobecné blaho

TÉMATATA

1. Lokální, národní a globální systémy a struktury
2. Výzvy ovlivňující interakci a propojenost různých komunit na lokální, národní a globální úrovni
3. Skryté předpoklady a mocenské vztahy

1. Různé úrovně identity
2. Různé komunity, ke kterým lidé patří, a jejich propojenost
3. Odlišnosti a úcta k rozmanitosti

1. Činy, které mohou být uskutečнены individuálně nebo skupinově
2. Eticky zodpovědné chování
3. Vlastní angažovanost a jednání

VZDĚLÁVACÍ CÍLE (ROZDĚLENÉ DLE VĚKU / VZDĚLÁVACÍCH STUPŇŮ)

Předškolní/nížejší stupeň základního vzdělání (5-9 let)

Vyšší stupeň základního vzdělání (9-12 let)

Nížejší stupeň středního vzdělání (12-15 let)

Vyšší stupeň středního vzdělání (15-18+ let)

JAK S KNIHOU A METODIKOU PRACOVAT?

Jak již víte, metodika navazuje úzce na knihu *Největší přání*, která vznikla v rámci projektu Global Schools s jasným záměrem – seznámit děti s vybranými globálními tématy a podnítit diskusi o současném světě.

Máte-li chuť vydat se s dětmi za hranice příběhu, najdete na následujících stranách odborně zpracované aktivity navazující na etapy koníkova putování.

Knihu *Největší přání* si děti mohou číst samostatně nebo společně ve třídě. Při čtení knížky ve škole můžete kombinovat různé přístupy.

I. Čtení celého příběhu

Během četby děti povzbuzujte, aby používaly následující čtenářské strategie: PŘEDVÍDALY, co se bude dít dál, PŘEDSTAVOVALY SI vybrané lokace příběhu a zamýšlely se nad tím, jak každé místo vypadá, jak působí, čím je cítit a co je v něm možné slyšet, aby si příběh PROPOJOVALY s jinými příběhy i s vlastními zkušenostmi a KLADLY OTÁZKY tak, jak se postupně budou objevovat.

Dokážou určit HLAVNÍ MYŠLENKY a SHRNOUAT příběh?

Jednotlivými kroky řízeného čtení celého příběhu vás provede úvodní aktivita metodiky nazvaná stejně jako knížka samotná: *Největší přání* (str. 24). S příběhem tak můžete strávit až tři vyučovací hodiny a zaměřit se hlouběji na jeho obsah, postavy, jejich charakter a motivace.

II. Čtení po částech a jednorázové aktivity

Metodika zároveň nabízí možnost číst s dětmi příběh po částech a zaměřit se na hlubší prozkoumání jednotlivých (nejen) globálních témat, kterých se koníkově putování dotýká.

Aktivity včetně anotací, cílů a časové náročnosti najdete přehledně popsány v tabulce na následujících dvou stranách. Podobně můžete pro plánování výuky využít přehled na str. 20–21, který nabízí provázání lekcí se vzdělávacími oblastmi, průřezovými tématy a kompetencemi, které rozvíjí. Věříme, že vám tento přehled usnadní smysluplné začlenění knihy *Největší přání* a lekcí s ní spojených do vzdělávacího plánu vaší školy a výuky žáků.

V rámci metodiky vám nabízíme práci s tématy jinakosti, výroby hraček a podmínek s tím spojených, dovážení zboží z dalekých zemí, lodní dopravy a jejích dopadů na životní prostředí, dále s tématy migrace a domova, konzumní společnosti. A také se zamyslíme nad tím, co znamená přátelství.

Jsme si jisti, že vy sami v knížce *Největší přání* objevíte i jiná témata, která můžete ve výuce s dětmi rozvinout. Budeme rádi, když se s námi podělíte o své zkušenosti s knihou, metodikou i o své nápady, jak zpracovat jiná témata.

III. Projekt

Knížka i metodika se mohou stát hlavní linkou několikátýdenního projektového vyučování a inspirací pro žákovský projekt zaměřený na propojení témat v příběhu se životem ve vaší obci.

Knížku je možné si objednat u Nakladatelství 65. pole www.eshop.65pole.cz anebo ji získat v elektronické podobě na www.varianty.cz/nejvetsiprani. Na stejném místě najdete i on-line verzi metodiky pro učitele.

PŘEHLED LEKCÍ A CÍLŮ

Název lekce	Anotace lekce	Cíle lekce Žáci ...	Čas potřebný na lekci
Největší přání	Děti čtou celou knížku metodou řízeného čtení. Po četbě každé kapitoly nebo v jejím průběhu si vyučující ověřuje, jak žáci přečtenému textu rozumějí, ptá se na jejich dojmy z četby, klade jim řadu podnětných otázek. K charakteristice postav a k hledání společných rysů s knižními hrdiny mají děti k dispozici pracovní listy.	<ul style="list-style-type: none"> – vyjadřují své pocity z přečteného textu; – předvídají, jak bude příběh pokračovat; – pracují tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností; – vyjadřují své dojmy z četby; – charakterizují hlavní postavy knihy; – hodnotí chování postav v klíčových okamžicích příběhu; – najdou, co mají s postavami knihy společného. 	3 × 45 minut
Jeden jako druhý	Děti se pomocí hry zamýšlejí nad tím, co znamená být stejný, jiný, jedinečný a jaké to pro nás je, když sami zjistíme, že máme s druhým něco společného nebo se naopak lišíme. Děti téma dále prozkoumávají s použitím obrázku velké hromady koníků, reflektují své pocity z rozhovorů, které koníci mezi sebou vedou, a navrhují svá vlastní řešení situace.	<ul style="list-style-type: none"> – projevují toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům; – pracují tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností; – na základě vlastních zážitků, zkušeností a otázek reflektují témata: podobnost, odlišnost, jinakost, originalita, jedinečnost. 	45–60 minut
Šijeme azurové koníky	Děti si na příkladu výroby koníka vyzkoušejí, jak probíhá pásová výroba hraček. Zamyslí se nad podmínkami, za jakých hračky v čínských továrnách vznikají.	<ul style="list-style-type: none"> – na základě vlastní zkušenosti posoudí, za jakých podmínek vznikají hračky; – popíší srozumitelně ostatním své pocity; – odhadují, zda je možné, že i ti, kteří šijí (vyrábějí) hračky, pracují za podobných podmínek, za jakých si žáci sami v této lekci vyzkoušeli pracovat. 	2 × 45 minut
Jaká je odměna za práci?	Děti s pomocí matematiky zjistí, kolik si vydělá dělník, který vyrábí hračky. Společně potom diskutují, zda je odměna adekvátní a jak se k této problematice mohou samy jako spotřebitelé postavit.	– spočítají výši mzdy švadleny vyrábějící hračky a navrhnou možná řešení, jimiž by se dalo předcházet vykořisťování ze strany zaměstnavatele a nevhodným pracovním podmínkám.	2 × 45 minut
Zážitky z cest	Děti porovnávají koníkovou cestu s vlastními cestovatelskými zážitky. Zamýšlejí se nad vybranými slovními spojeními v textu a zapojují své smysly, aby se pokusily vžít do koníkovy plavby na kontejnerové lodi.	<ul style="list-style-type: none"> – vybaví si své vlastní cestovatelské zážitky a vzájemně je sdílejí; – vyjasní si význam vybraných slov a slovních spojení v textu a nahradí je jinými vyjádřeními stejného významu; – z textu, ilustrací a zvukových (případně i čichových) vjemů si vytvářejí bližší představu koníkovy cesty; – porovnají svoje cestovatelské zážitky s popsanou koníkovou cestou a formulují otázky, co dalšího by ještě chtěli o koníkově cestě zjistit. 	45 minut
Co všechno cestuje	Děti zjišťují, jaké zboží a z jakých zemí je dováženo do České republiky. Dané země si označují do slepé mapy a propojují je s Českou republikou, aby si názorně ukázaly příklady propojenosti světa.	<ul style="list-style-type: none"> – zjistí, ze kterých zemí se dováží zboží do České republiky; – orientují se ve slepé mapě, označí v ní dané země a propojí je s Českou republikou; – uvedou příklady propojenosti světa. 	45 minut
Kudy pluje loď	Děti získávají informace o námořní dopravě z Číny do Evropy. S pomocí školních atlasů si zakreslují do slepé mapy trasu kontejnerové lodi ze Šanghaje do Hamburku a seznamují se s vybranými zeměpisnými místy na této trase.	<ul style="list-style-type: none"> – odhadnou na mapě světa, kudy by mohla plout námořní kontejnerová loď z Číny do Evropy; – vyberou v textu pro ně důležité informace o námořní přepravě; – podle informací v textu zakreslí do slepé mapy námořní trasu z Číny do Evropy; – přiřadí vybrané fotografie k zeměpisným místům. 	60 minut

Název lekce	Anotace lekce	Cíle lekce Žáci ...	Čas potřebný na lekci
Oceánští obři a námořní doprava	Děti si představují velikost kontejnerové lodi a délku námořní trasy, pro lepší názornost porovnávají velikost s rozměry jim známých objektů či předmětů. Zamýšlejí se nad výhodami a nevýhodami námořní přepravy a zvažují alternativní možnosti nákupu či pořízení hraček.	<ul style="list-style-type: none"> – vybaví si lodě, které dosud viděli, a popíšou vlastní zážitky; – vizualizují si velikost kontejnerové lodi a délku námořní trasy z Číny do Evropy, údaje porovnávají k rozměrům jim známých objektů a předmětů; – uvedou důvody a způsoby přepravy zboží na velké vzdálenosti; – posoudí výhody a nevýhody námořní dopravy; – vyhledají příklady českých výrobců hraček a formulují svoje otázky k tématu. 	60–90 minut
Víc hraček než dětí	Lekce je úvodem do problematiky konzumní společnosti, v níž jsou děti vystaveny tlaku obrovské nabídky hraček a reklamy a musí si budovat dovednost, jak tomuto tlaku rozumně odolávat. Pojmenování různých typů motivací, které se skrývají za touhou něco vlastnit, je prvním krokem k pochopení, jak konzumní společnost funguje.	<ul style="list-style-type: none"> – rozeznávají různé typy důvodů (motivací vnitřních i vnějších), proč po něčem touží; – identifikují různé aspekty konzumu (nabídku, reklamu, touhu a její uspokojení, touhu mít totéž, co mají ostatní atd.); – vysvětlí, proč je obtížné naplnit všechny touhy a přání. 	45 minut
Domov v batůžku	Děti se vžijí do situace Rahímy z Afghánistánu, která byla nucena opustit svůj domov. Nejprve se zamýšlejí nad tím, co domov znamená pro ně, dále se věnují příběhu Rahímy, přemýšlejí, jak mohl vypadat její domov a proč jej musela opustit. V druhé části lekce se děti samy rozhodují, co by si vzaly na cestu, a téma zpracovávají výtvarně.	<ul style="list-style-type: none"> – porozumějí situaci, ve které se ocitla Rahíma, rozvíjejí schopnost empatie; – dokážou se rozhodnout a vybrat omezený počet věcí, které by si vzali, pokud by museli náhle opustit svůj domov; – výtvarně vyjádří, co pro ně znamená domov. 	45 nebo 90 minut (při prodloužení výtvarné činnosti)
Oslava	Děti mezi sebou a napříč generacemi porovnávají dárky a oslavy narozenin. Zjišťují, co mohou být skutečné dárky.	<ul style="list-style-type: none"> – na základě vlastního průzkumu porovnávají oslavy narozenin napříč generacemi – diskutují o tom, jaké dárky mohou udělat radost a jak místo běžných dárek přispět na dobrou věc. 	2 × 45 minut
Přátelství	Děti se zamýšlejí nad pocity modrého koníka, který se cítil osamělý. Hledají v textu příklady kamarádkého chování postav příběhu. Děti mají příležitost reflektovat své chování a chování spolužáků, uvádějí pozitivní příklady. Navrhují, co mohou samy zlepšit.	<ul style="list-style-type: none"> – vysvětlí chování podporující dobré vztahy; – uvažují o vztazích ve třídě, napomáhají jejich zlepšení nebo udržení jejich kvalit. 	45 minut

LEKCE A ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN

Přemýšlíte nad tím, jak využít lekce ve výuce a zároveň naplnit povinnosti vyplývající z kurikula? V této tabulce najdete propojení aktivit metodiky *Největší přání - svět ve výuce* se vzdělávacími oblastmi a průřezovými tématy aktuálně platného rámcového vzdělávacího programu pro 1. stupeň ZŠ.

Vzdělávací oblast / Průřezové téma		Název lekce	Rozvíjené kompetence
Český jazyk a literatura	Komunikační a slohová výchova	Největší přání	komunikativní, sociální a personální
		Jeden jako druhý	komunikativní, sociální a personální
		Kudy pluje loď	k učení, komunikativní, sociální a personální
		Oslava	občanské, sociální a personální
	Jazyková výchova	Zážitky z cest	komunikativní, sociální a personální
Matematika a její aplikace	Číslo a početní operace	Jaká je odměna za práci?	občanské, sociální a personální
	Nestandardní aplikační úlohy a problémy	Oceánští obři a námořní doprava	k učení, komunikativní, sociální a personální
Umění a kultura	Výtvarná výchova	Šijeme azurové koníky	občanské, sociální a personální
		Domov v batůžku	komunikativní, sociální a personální
		Oslava	občanské, sociální a personální
Člověk a jeho svět	Lidé kolem nás	Jeden jako druhý	komunikativní, sociální a personální
		Šijeme azurové koníky	občanské, sociální a personální
		Jaká je odměna za práci?	občanské, sociální a personální
		Oceánští obři a námořní doprava	k učení, komunikativní, sociální a personální
		Oslava	občanské, sociální a personální
		Přátelství	sociální a personální
	Místo, kde žijeme	Domov v batůžku	komunikativní, sociální a personální
		Co všechno cestuje	k učení, sociální a personální
		Kudy pluje loď	k učení, komunikativní, sociální a personální
		Lidé a čas	Oslava

Vzdělávací oblast / Průřezové téma	Název lekce	Rozvíjené kompetence	
Informační a komunikační technologie	Vyhledávání informací a komunikace	Oceánští obři a námořní doprava k učení, komunikativní, sociální a personální	
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Svět nás zajímá	Domov v batůžku komunikativní, sociální a personální	
		Oslava občanské, sociální a personální	
	Objevujeme svět	Největší přání komunikativní, sociální a personální	
		Šijeme azurové koníky občanské, sociální a personální	
		Jaká je odměna za práci? občanské, sociální a personální	
		Co všechno cestuje k učení, sociální a personální	
		Zážitky z cest komunikativní, sociální a personální	
		Kudy pluje loď k učení, komunikativní, sociální a personální	
	Žijeme ve společném světě	Oslava občanské, sociální a personální	
		Jeden jako druhý komunikativní, sociální a personální	
		Víc hraček než děti komunikativní, občanské a sociální	
		Oceánští obři a námořní doprava k učení, komunikativní, sociální a personální	
	Environmentální výchova	Problémy a konflikty	Oceánští obři a námořní doprava k učení, komunikativní, sociální a personální
		Akční strategie	Víc hraček než děti komunikativní, občanské a sociální
Osobnostní a sociální výchova	Sebepoznání a sebepojetí	Co všechno cestuje k učení, sociální a personální	
		Domov v batůžku komunikativní, sociální a personální	
	Poznávání lidí	Jeden jako druhý komunikativní, sociální a personální	
	Mezilidské vztahy	Přátelství sociální a personální	
Multikulturní výchova	Společenská diverzita	Jeden jako druhý komunikativní, sociální a personální	
	Lidské vztahy	Přátelství sociální a personální	

LEKCE DO VÝUKY

NEJVĚTŠÍ PŘÁNÍ

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Český jazyk a literatura – Komunikační a slohová výchova
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Anotace:

Děti čtou celou knížku metodou řízeného čtení. Po četbě každé kapitoly nebo v jejím průběhu si vyučující ověřuje, jak žáci přečtenému textu rozumějí, ptá se na jejich dojmy z četby, klade jim řadu podnětných otázek. K charakteristice postav a k hledání společných rysů s knižními hrdiny mají děti k dispozici pracovní listy.

Cíle:

Žáci

- vyjadřují své pocity z přečteného textu;
- předvídají, jak bude příběh pokračovat;
- pracují tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností;
- vyjadřují své dojmy z četby;
- charakterizují hlavní postavy knihy;
- hodnotí chování postav v klíčových okamžicích příběhu;
- najdou, co mají s postavami knihy společného.

Časová dotace: 3 × 45 min.

Pomůcky: knížka *Největší přání*, pracovní listy 1A: *Plyšoví koníci*, 1B: *Co mám s nimi společného?*, 1C: *Postavy - charakteristika a přání*

Postup:

Evokace k četbě knihy

Požádejte děti, aby si do školy přinesly nějakou svou hračku, zjistily, kde byla vyrobena, a povyprávěly o ní (jak dlouho ji mají, při jaké příležitosti ji dostaly atd.)

Čtete s dětmi celou knihu metodou řízeného čtení.

ŘÍZENÉ ČTENÍ

Spočívá v tom, že text rozdělíme do kratších celků a po těchto úsecích ho společně s dětmi postupně čteme. Po přečtení každé části textu četbu přerušíme a klademe dětem otázky, případně děti občas můžeme vyzvat k drobné aktivitě či k vyplnění jednoduchého pracovního listu.

Řízené čtení doporučujeme při prvním čtení knihy s celou třídou.

Poznámka: Otázky vám nabízíme jako oporu. Pokud jsme ponořeni do četby s konkrétními dětmi tady a teď, z přítomného okamžiku většinou vyplynou další otázky, případně některé z těch, které zde uvádíme, vůbec nepoužijete atp.

Důležité je položit vždy jen jednu otázku a dostatečně dlouho čekat na odpověď. Zvláště pokud na otázky odpovídají soustavně jen někteří žáci, vybídněte celou třídu, aby nejprve přemýšlel o odpovědi každý sám, pak nechte děti odpověď prodiskutovat ve dvojicích, a teprve nakonec někoho vyzvěte k odpovědi před celou třídou.

Vaše zvědavost a autentické tázání a diskuse jsou mnohem účinnější než pouhé čtení předem připravených otázek. Metodu, prosím, aplikujte s tímto vědomím.

JEDEN JAKO DRUHÝ

- Než začnete číst, rozdejte do dvou- až čtyřčlenných skupinek **pracovní list 1A: Plyšový koníci** s prázdnými bublinami a ptejte se: *Kde se může nacházet tak velká hromada plyšových koníků?*

Jsou všichni stejní, nebo se něčím mohou lišit?

Doplňte do bublin, co asi koníci říkají.

- Čtete s dětmi příběh postupně po uvedených stránkách knížky. Ke každé přečtené části zde nabízíme několik otázek pro diskusi či jiné úkoly:

- str. 6–7** *Jak myslíte, že se koník po poslední větě cítí?
Co je pro vás na obrázku nejnápadnější?
Připomíná vám začátek tohoto příběhu nějaké jiné příběhy, které znáte?*

Co se asi bude dít dál? – Svou odpověď zdůvodněte.

- str. 8–9** *Vyjasnilo se v této části textu chování koníků? – Co si o tom myslíte?
Liší se smutný koník od ostatních jen jinak našitou cedulkou, nebo ještě něčím jiným?
Jaké mohou být pocity někoho, kdo se od ostatních liší?
Jak se mění pocity koníka v této kapitole?
Proč myslíte, že se jmenuje tato kapitola Jeden jako druhý?*

PŘÁTELE

- str. 10–11** *Podívejte se na ilustrace. Poznáte podle nich, kde se asi příběh odehrává? – Co ilustrace a text o této zemi říkají? – Víte o této zemi ještě něco dalšího?
Jaké postavy dosud v příběhu vystupují?
Co se z textu dozvídáme o švadlence?
Po čem asi koník touží?*

- str. 12–13** *Co nového se odehrálo?
Myslíte, že se koníkovi splní jeho touhy?
Co se teď děje s koníkem? – Může to on sám nějak ovlivnit?
Mohl by to ovlivnit někdo jiný?
Odkud a kam asi loď pluje?
Co myslíte, jaká pro koníka ta cesta bude?*

NA VLNÁCH

- str. 14–15** *Co by mohla kromě koníků loď v dalších kontejnerech přepravovat?
Opakují se nějaké situace (motivy) ve vyprávění?
Co můžete vyčíst z popisu plavby? – Jak na vás popis plavby působí?
Kolik času asi tráví koník na lodi? – A kolik času jsme strávili přečtením této dvoustrany my?
Pokud loď pluje z Číny do Evropy, co z toho, co veze, bychom nemuseli do ČR dovážet? – Proč si to myslíte?*

VE SKLE A BETONU

- str. 16–17** *Proč myslíte, že v příběhu zaujímá tolik místa popis koníkovy cesty?
Jak na vás popis cesty působí?
Jaké domy bývají zpravidla ze skla a betonu?
Na co se asi koník těší?*

- str. 18–19** Co vás na této dvoustraně zaujalo?
 Namalovala ilustrátorka hračku, kterou byste si přáli?
 Zkuste vymyslet a zapsat (případně improvizujte ve skupinkách) další věty nebo dialogy, které si hračky v obchodě vyslechnou.

NEJHEZČÍ DÁREK

- str. 20–21** Je některý z dialogů, které jste tvořili k předchozí dvoustraně, podobný tomu na straně 21?
 Odkud je asi Rahíma? – Podle čeho tak usuzujete?
 Vzdali byste se své oblíbené hračky kvůli hračce nové? – V jakém případě?

- str. 22–23** Co víme z knížky o Samovi?
 Co myslíte, bude mít Sam z modrého koníka radost?
 Co víme o Rahímě?
 Co máte společného s Rahímou?
 – Zapište si to do Vennova diagramu v **pracovním listě 1B: Co mám s nimi společného?**

OSLAVA

- str. 24–25** Z čeho koník usuzuje, že bude Samovým „kamarádem, nerozlučným přítelem“?
 Co myslíte, že si Sam přál, když předem věděl, že se to nesplní?
 Jakou oslavu narozenin byste si představovali vy?

- str. 26–27** Jak se Sam teď (při rozbalování dárků) chová?
 Máte nějaký nápad, proč se tak chová?
 Jak byste se cítili, kdybyste byli Rahímou a viděli jste, jak Sam naložil s dárkem od vás?

Zahrajte si pantomimickou hru na dávání a přijímání dárků:

Celá třída se postaví do kruhu. Někdo začne představovat, jakou věc má v ruce, a předá ji sousedovi po pravici s několika výrazy zdvořilosti a pohledem do očí. Např.: „Přinesla jsem ti dárek a přeju ti, aby sis ho užila a měla z něj radost.“ Kdo dárek přijímá, dívá se dárci do očí, pěkně za dárek poděkuje a přidá pár slov, ze kterých je cítit radost. Např.: „Moc ti děkuju, vždycky jsem si přála mít doma něco živého.“

Zamyslete se, jak by šlo balit dárky krásně i nápaditě, ale zároveň šetrně vůči přírodě. Nápady při nejbližších příležitostech uskutečňte.

Dozvíme se Samovo nesplněné přání? – Jak asi bude příběh pokračovat a proč si to myslíte?

NESPLNĚNÉ PŘÁNÍ

- str. 28–29** Jaký měl Sam důvod pro své chování na oslavě?
 Co se vám objasnilo?
 Co všechno může vést k tomu, že se někdy chováme jinak, než jak bychom chtěli?
 – Vzpomenete si na nějakou konkrétní situaci? Najděte si ve třídě někoho, s kým si o tom promluvíte.
 Co máte se Samem společného a čím se od sebe lišíte?
 (Napište si to do **pracovního listu 1B: Co mám s nimi společného?**)

str. 30–31 Co by mohla hospodyně s koníkem udělat?
Co byste s koníkem udělali vy?

OPÁLEK

str. 32–33 Proč si modrý koník myslí, že ho vyhodí do odpadků?
Vraťte se zpátky ke všem kapitolám knihy a vytvořte graf, který bude vyjadřovat, jak se v které kapitole koník cítí.
Co máte s modrým koníkem společného a čím se od sebe lišíte?
(Napište si to do **pracovního listu 1B: Co mám s nimi společného?.**)

str. 34–35 Jaký máte ze závěru knihy pocit? – Je pro vás závěr uspokojivý?
Zrekapitulujte si charakteristiku postav a jejich přání pomocí **pracovního listu 1C: Postavy – charakteristika a přání.**

Otázky po četbě celé knihy:

Co se vám na knize líbí?

Co se vám na knize nelíbí?

Jaké jsou klíčové okamžiky příběhu?

V čem spočívá největší účinek knihy?

Chovaly se postavy věrohodně? – Proč ano/ne?

Chtěli byste si přečíst další knihu o těchto postavách?

– O kterých? Co by vás zajímalo?

Co máte společného s některými postavami a čím se od nich lišíte? – (Pokud si to nepamatujete, vezměte si k ruce pracovní list s Vennovými diagramy.)

Co byste udělali, kdybyste byli některou z postav?

Opakují se v knize některé situace a motivy? – Které?
Jaký problém/konflikt se v příběhu objevil?

Kde všude se příběh odehrává?

Jsou prostředí něčím zvláštní? Čím?

Jaký význam měla pro příběh různá prostředí?

Podarilo se autorce srozumitelně popsat a ilustrátorce výstižně nakreslit různá prostředí?

• Ukažte si s dětmi putování koníka na mapě a diskutujte nad uvedenými otázkami:

Snaží se vás kniha o něčem poučit? – O čem?

Co nového jste se dozvěděli o hračkách – jejich vzniku, putování a dalších osudech?

Co by se mohlo změnit?

Můžeme ke změně sami nějak přispět?

• Třídní bazar

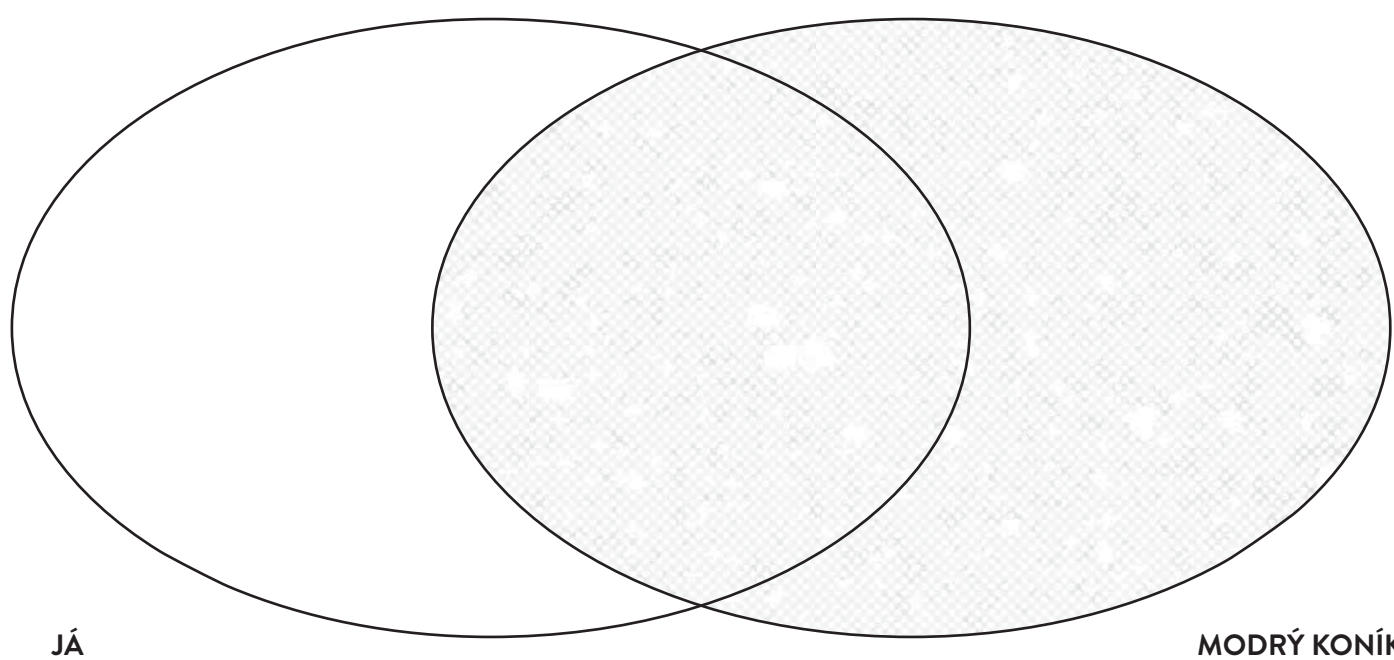
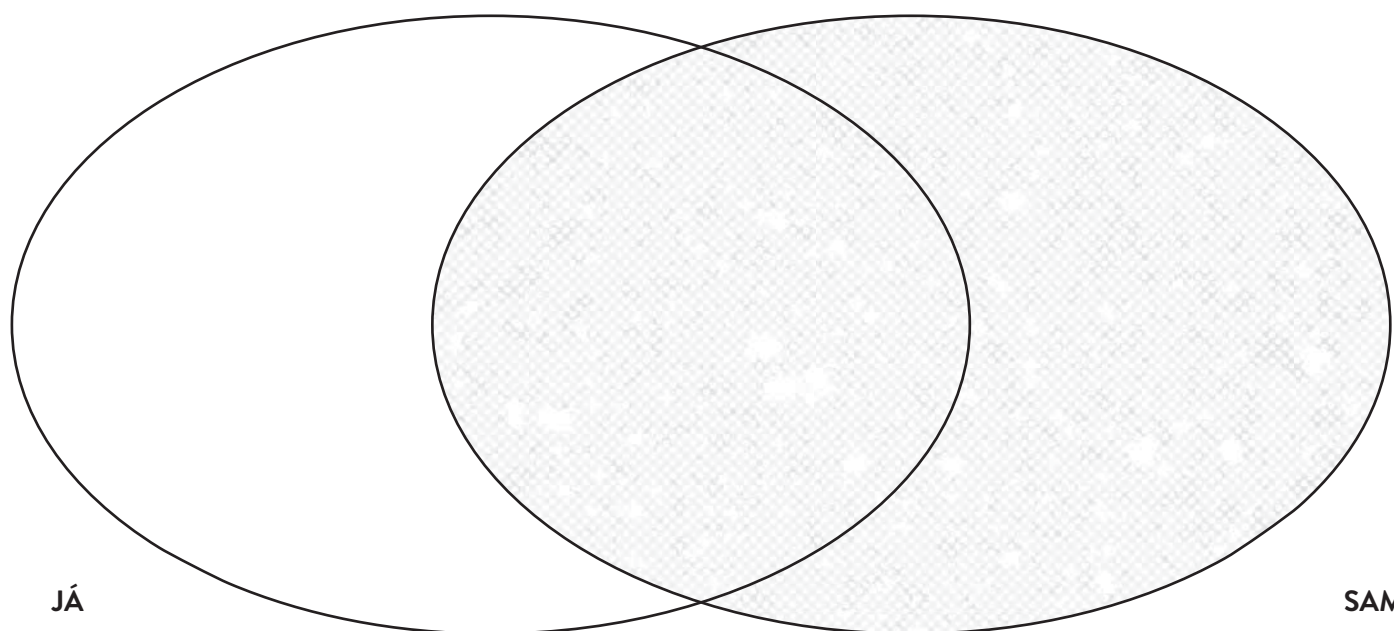
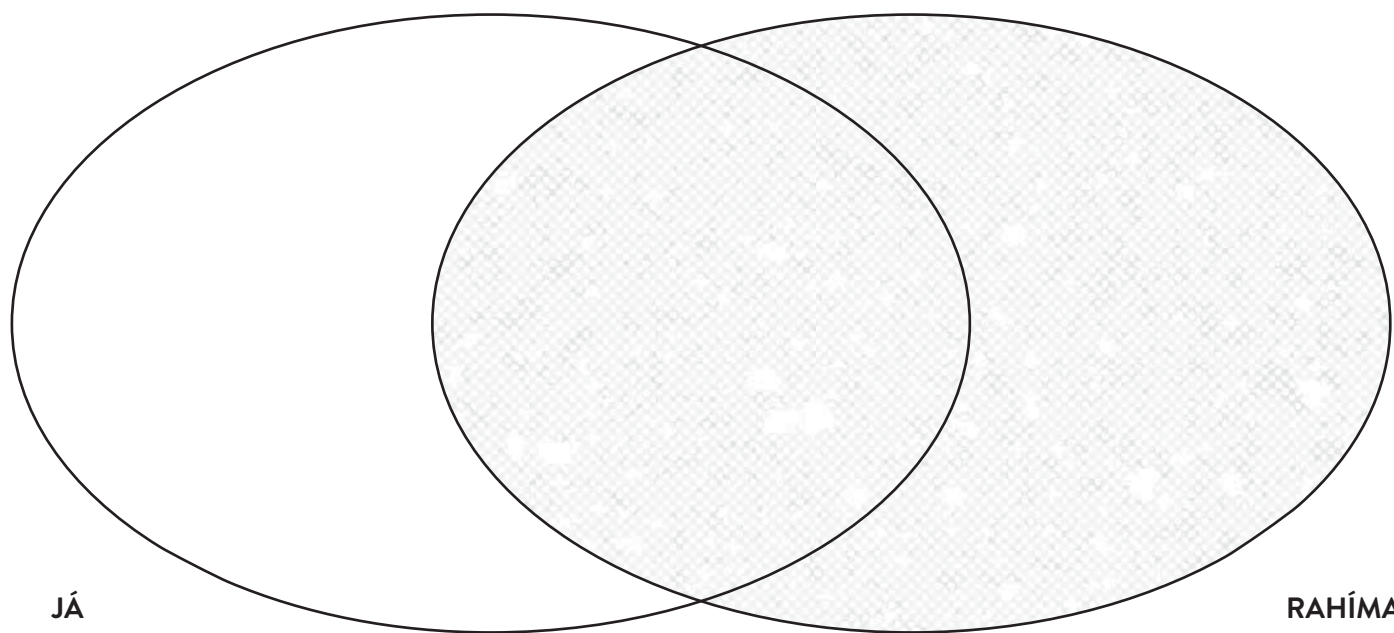
Zeptejte se dětí, zda mají doma hračky, se kterými si již nehrají, a navrhnete ve třídě (škole) výměnnou burzu hraček.

Eva Černoohorská, Eliška Zemanová (SŠ, ZŠ a MŠ, Frýdek-Místek)
„Příběh se dětem velmi líbil a netrpělivě čekaly, co se stane s modrým koníkem v další kapitole. Žáci již bez vyzvání spontánně domýšleli a spekulovali nad vývojem příběhu a osudem modrého koníka.“

CO MÁM S NIMI SPOLEČNÉHO?

MODRÝ KONÍK

Jaký je? .....

Co dělá? .....

Co si přeje? .....

Napiš větu o modrém koníkovi: .....

.....

Jedno slovo, které podle tebe nejlépe charakterizuje modrého koníka: .....

DÍVKA S HLOUBAVÝMA OČIMA

Jaká je? .....

Co dělá? .....

Co si přeje? .....

Napiš větu o dívce s hloubavými očima: .....

.....

Jedno slovo, které podle tebe dívku nejlépe charakterizuje: .....

RAHÍMA

Jaká je? .....

Co dělá? .....

Co si přeje? .....

Napiš větu o Rahímě: .....

.....

Jedno slovo, které podle tebe nejlépe charakterizuje Rahímu: .....

SAM

Jaký je? .....

Co dělá? .....

Co si přeje? .....

Napiš větu o Samovi: .....

.....

Jedno slovo, které podle tebe nejlépe charakterizuje Sama: .....

TEREZKA

Jaká je? .....

Co dělá? .....

Co si přeje? .....

Napiš větu o Terezce: .....

.....

Jedno slovo, které podle tebe nejlépe charakterizuje Terezku: .....

JEDEN JAKO DRUHÝ

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Český jazyk a literatura – Komunikační a slohová výchova

Člověk a jeho svět – Lidé kolem nás

Multikulturní výchova

Anotace:

Děti se pomocí hry zamýšlejí nad tím, co znamená být stejný, jiný, jedinečný a jaké to pro nás je, když v nějaké situaci sami zjistíme, že máme s druhým něco společného nebo se naopak lišíme. Děti téma dále prozkoumávají s použitím obrázku velké hromady koníků, reflektují své pocity z rozhovorů, které koníci mezi sebou vedou, a navrhuji svá vlastní řešení situace.

Cíle:

Žáci

- projevují toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům;
- pracují tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností;
- na základě vlastních zážitků, zkušeností a otázek reflektují témata: podobnost, odlišnost, jinakost, originalita, jedinečnost.

Čas: 45–60 min

Pomůcky: knížka *Největší přání* (str. 6–9), jablka (případně lze použít také mandarinky), psací potřeby, tabule a křídly (nebo flipchart a fixy)

Postup:

- **Vyberte si na úvod některou z následujících her.**

A) Jablka

Dříve, než se budete věnovat četbě, přineste do třídy košík jablek téže odrůdy a požádejte děti, aby popsaly, jaká ta jablka jsou (např.: kulatá, červená, malá, sladká atd.). Jednotlivé charakteristiky napište na tabuli.

Vyzvěte děti, ať si každý vezme jedno jablko (může být jedno jablko do dvojice) a dopodrobna si ho prohlédne a všimne si, jakou má například kresbu, jaké všechny barvy v něm hrají, zamyslí se, jaký asi může být příběh tohoto jablka, jaké má nebo by mohlo mít jméno? Vraťte pak všechna jablka do košíku, znovu je rozložte a požádejte děti, aby si teď každá dvojice své jablko našla.

Otázky:

Jak se vám podařilo najít své jablko?

Liší se něčím způsob, jakým jste vybírali jablko na začátku a nyní?

Jsou opravdu všechna jablka jen stejná? – Kulatá, červená, ...

Podle čeho jste své jablko poznali?

Jak byste své jablko popsali? – Stačila by k tomu slova, kterými jste jablka popisovali na začátku?

Vnímáte odlišnosti mezi jablky jako závadu?

Myslíte si, že je k něčemu dobré stanovit si, jak má vypadat dokonalé jablko?

Shodli bychom se na tom, jak má dokonalé jablko vypadat?

Potřebujeme k něčemu vědět, jak má vypadat dokonalé jablko?

(Co byste udělali s těmi jablky, která popisují dokonalého jablka nevyhoví?)

Mohli bychom si podobné otázky klást také u lidí?

Je dobře, že jsme si v leccems podobní a zároveň se lišíme? – Proč?

B) Těkej – štronzo – těkej

Děti chodí na pokyn „těkej“ cik cak po místnosti (po třídě), když řeknete „štronzo“, spojí se děti do nejbližších dvojic (trojic) a hledají alespoň tři věci, které mají společné, a jednu věc, kterou se od druhých liší.

Reflexe hry:

Jaké to pro vás je, když zjistíte, co máte s druhými společného?

Jaké to pro vás je, když najdete něco, čím jste jedineční?

Sepište na tabuli, čím jsou děti ve třídě jedinečné.

Pak děti vyzvěte, aby jmenovaly ze soupisu ty charakteristiky, které jsou vidět, a pak ty, které na první pohled vidět nejsou (umí hrát na flétnu, narodil se na Slovensku atp.).

Pak ještě děti požádejte, aby ze soupisu vybraly charakteristiky, které lze změnit, a ty, které změnit nelze.

- Teprve pak otevřete knihu na první dvoustraně příběhu (str. 6–7) a pokládejte otázky.

Otázky a zadání:

– Co je na obrázku pro vás nejnápadnější?

– Jaký máte dojem z rozhovoru (dialogu) mezi koníky? Mají se rádi?

– Slyšeli jste někdy takové věty, jaké si vyslechl modrý koník? – V jaké situaci to bylo?

– Jaké pocity ve vás rozhovor mezi koníky vyvolává?

Příjemné, protože . . . . .

Nepříjemné, protože . . . . .

– Přepište rozhovor mezi koníky tak, aby působil opačným dojmem: co by si plyšovní koníci mohli říkat, abychom z toho měli v roli čtenářů pěkný pocit? (K tomuto zadání můžete dětem rozdat do dvojic pracovní list 1A – Plyšovní koníci, str. 28)

Pokračujte ve čtení na str. 8–9 a poté s dětmi diskutujte:

– Čím se jeden koník od těch ostatních liší?

– Může svou výjimečnost změnit?

– Vzpomeňte si na hru s jablky. – Považovali jsme za dobré, že se jablka jedno od druhého něčím liší?

– Je důležité, kde je cedulka našitá?

– Co by se stalo, kdyby měli všichni koníci cedulku na zádech a jen jeden koník na nožičce?

– Proč myslíte, že koníci nepovažují za dobré, že se jeden z nich něčím liší?

– Jaký postoj ke koníkově jinakosti zaujala dívka s hloubavými očima?

– Proč myslíte, že přešla koníka s cedulkou na zádech chuť se vytahovat?

Setkali jste se někdy s tím, že i lidé kritizují nějakou odlišnost, opovrhují něčím nebo někým, kdo je jiný než většina? Nebo se nějaké odlišnosti vysmívají?

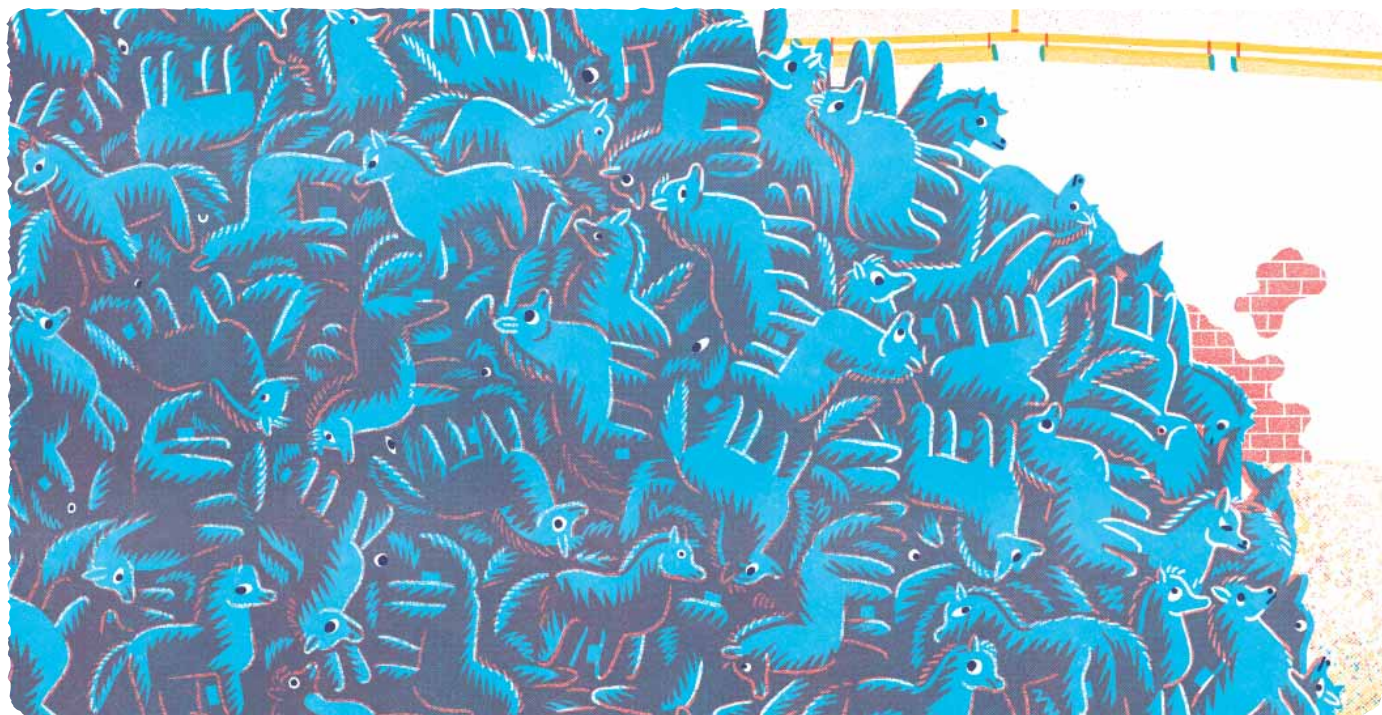
Víte o nějakém konkrétním případu ze svého okolí?

Až si děti vzpomenou na konkrétní příklady (není podmínkou, aby si vzpomněl každý), ať si sdělí zkušenosti nejprve ve trojicích, pak teprve udělejte na tabuli soupis jejich zkušeností, případně mohou svou zkušenost napsat anonymně na lístek (samolepicí bločky Post-it) a přilepit jej na tabuli.

- Čtete jednotlivé zkušenosti dětí a povídejte si s nimi o tom, proč se tak někdy my lidé k odlišnostem stavíme, zda je to správné a co bychom mohli (alespoň sami u sebe) změnit.

Jak se chovat k jedinečnosti či odlišnosti druhých lidí a koníků?

Udělejte soupis návrhů, které vzejdou od dětí.

- Na závěr se opět vraťte ke knize.

Zadání pro děti:

První kapitola se jmenuje Jeden jako druhý. Napadá vás ještě nějaký jiný výstižný název? – Jak byste kapitolu nazvali vy?

Počkejte, až jednotlivci či dvojice dětí vymyslí alternativní názvy.

Názvy sdílejte v celé třídě.

María Kajfosz (ZŠ Košařiska)

„Byla jsem nadšená z odpovědí dětí. Opravdu samy došly k podstatným a důležitým věcem. Uměly popsat své konkrétní zkušenosti, kdy lidé někoho kritizovali za to, že je odlišný. Dokonce samy došly k závěru, že se učíme ve škole, kde vedle sebe fungují dvě národnosti – česká a polská, a že je důležité se navzájem tolerovat.“

Zdroj hry s jablky:

WINKELMAN, Anne Sophie: More than Culture – Více než kultura, Diverzita v mezinárodní práci s mládeží. Dům zahraniční spolupráce, Praha 2016. Str. 44–50. ISBN 978-80-88153-24-5

ŠIJEME AZUROVÉ KONÍKY

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Umění a kultura – Výtvarná výchova

Člověk a jeho svět – Lidé kolem nás – Základní globální problémy

Etická výchova – Základní komunikační dovednosti – Komunikace citů

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Evropa a svět nás zajímá

Osobnostní a sociální výchova – Sociální rozvoj – Kooperace a kompetice

Anotace:

Děti si na příkladu výroby koníka vyzkoušejí, jak probíhá pásová výroba hraček. Zamyslí se nad podmínkami, za jakých hračky v čínských továrnách vznikají.

Cíle:

Žáci

- na základě vlastní zkušenosti posoudí, za jakých podmínek vznikají hračky;
- popíší srozumitelně ostatním své pocity;
- odhadují, zda je možné, že i ti, kteří šijí (vyrábějí) hračky, pracují za podobných podmínek, za jakých si žáci sami v této lekci vyzkoušeli pracovat.

Časová dotace: 2 × 45 minut

Pomůcky: pastelky, papíry, [pracovní list 3: Vzor koníka](#)

Postup:

Lekci můžete zařadit po četbě první kapitoly Jeden jako druhý, nebo jako samostatnou aktivitu po četbě celého příběhu. Je to vhodná evokace k tématu pracovních podmínek (nejen) v Číně, kterou se zabývá následná lekce Jaká je odměna za práci?

• Diskutujte s dětmi:

Jak se mohlo stát, že má koník cedulku na zádech, zatímco ostatní ji mají na noze?

Pojďme společně zjistit, jak se takový koník šije.

- Rozdělte děti do skupin po šesti až osmi. Každá skupina musí v krátkém časovém intervalu nakreslit obrázek koníka. Kreslení symbolizuje výrobu hračky, která probíhá jako pásová výroba. Je vhodné, aby každá skupina seděla u svého stolu v kruhu.
- Každý ve skupině dostane svůj papír a tužku/pastelku a přidělenou roli, resp. se dozví, jakou část koníka má kreslit (nekreslí nic jiného). Mohou to být jednotlivé části jako např. tělo, krk, hlava, přední nohy, zadní nohy, hřívá, ocas a cedulka. Dle počtu dětí ve skupině je třeba upravit počet rolí.

Tip: Každé dítě ve skupině má přiřazené číslo, a abychom předešli nedorozuměním, můžeme na tabuli napsat, kterou část koníka jaké číslo/dítě kreslí (např. jedničky kreslí hlavu a šestky zadní nohy).

- Všichni začínají kreslit ve stejnou dobu na svůj papír, takže některý koník vzniká od hlavy, jiný od nohou atd. Jakmile vedoucí směny vydá signál, každý posune papír ke členovi skupiny sedícímu po jeho pravé ruce. Mladší děti mohou obkreslovat vytečkovanou předlohu koníka (viz příloha).

Pedagog je v roli vedoucího směny, který kontroluje čas, provádí kontrolu kvality a nutí dělníky, aby pracovali rychleji a plnili normu. Je třeba splnit zakázku pro evropské obchodní domy na Vánoce a musí se pracovat tvrdě.

Posunutí papíru určuje vedoucí směny tlesknutím.

Děti papír posouvají, i když nejsou zcela spokojeny se svým výsledkem či nestihly dokreslit vše.

Během práce vloží vedoucí směny do řetězu výroby čistý papír, který musí být také pokreslen, tudíž v sedmičlenné skupině může vzniknout více než 7 koníků.

- Hra končí na povel vedoucího směny, třeba i v momentě, kdy nejsou všichni koníci došití. Je však vhodné, aby alespoň jednoho koníka každá skupina dokončila. Délka bývá cca 15 minut.

- Vedoucí směny ohodnotí ušité koníky. Upozorní na nedokonalosti, kvůli kterým klesá odměna za práci. Je vhodné, pokud se do role vedoucího směny vžijete a jste opravdu přísní. Hodnotí se, jak na sebe jednotlivé části koníka navazují, zda tvary odpovídají předloze, zda děti nepřetahovaly atd.

- Bezprostředně po hře dejte dětem prostor mluvit o svých emocích.

Jak se cítíte? Co prožíváte?

Co jste prožívali během hry?

Pamatujte také na vystoupení z rolí – např. tím, že se děti postaví, proskočí se a setřepou ze sebe roli dělníků.

- Následně s dětmi společně popište, co se ve hře dělo.

Nezapomeňte probrat moment, kdy jste přidali papír do řetězce.

- Diskutujte s dětmi o tom, **jak vznikají hračky**. Můžete je navést otázkami:

Dokázali jste pracovat pod časovým tlakem bez chyby?

Bylo to obtížné?

Co by vám pomohlo, abyste pracovali lépe?

Vrátíme se k úvodní otázce:

Jak se mohlo stát, že má koník cedulku na zádech, zatímco ostatní ji mají na noze?

Na závěr dejte každému dítěti čistý papír, ať si nakreslí svého azurového koníka s cedulkou na zádech. Nechejte dětem dostatek času na vypracování.

Poznámka:

Mladší děti mohou koníka místo kreslení vybarvovat. Tzn. každé dítě dostane papír s předlohou (viz [pracovní list 3: Vzor koníka](#)) a vybarvuje svoji část koníka.

Pokud budete chtít, lze na závěr místo kreslení vlastního koníka hračku vyrobit podle vzoru v příloze. Ušít nebo třeba jenom slepit dva koníky z modrého papíru a vložit mezi vrstvy hřívu a ocas z vlny.

Starší děti si mohou vzor koníka zvětšit pomocí čtvercové sítě.

- Dejte dětem prostor pro reflexi a zeptejte se jich:

Jaké otázky vás po této aktivitě v souvislosti s výrobou hraček napadají?

Poznámka: Téma pracovních podmínek rozvíjí následující lekce Jaká je odměna za práci?

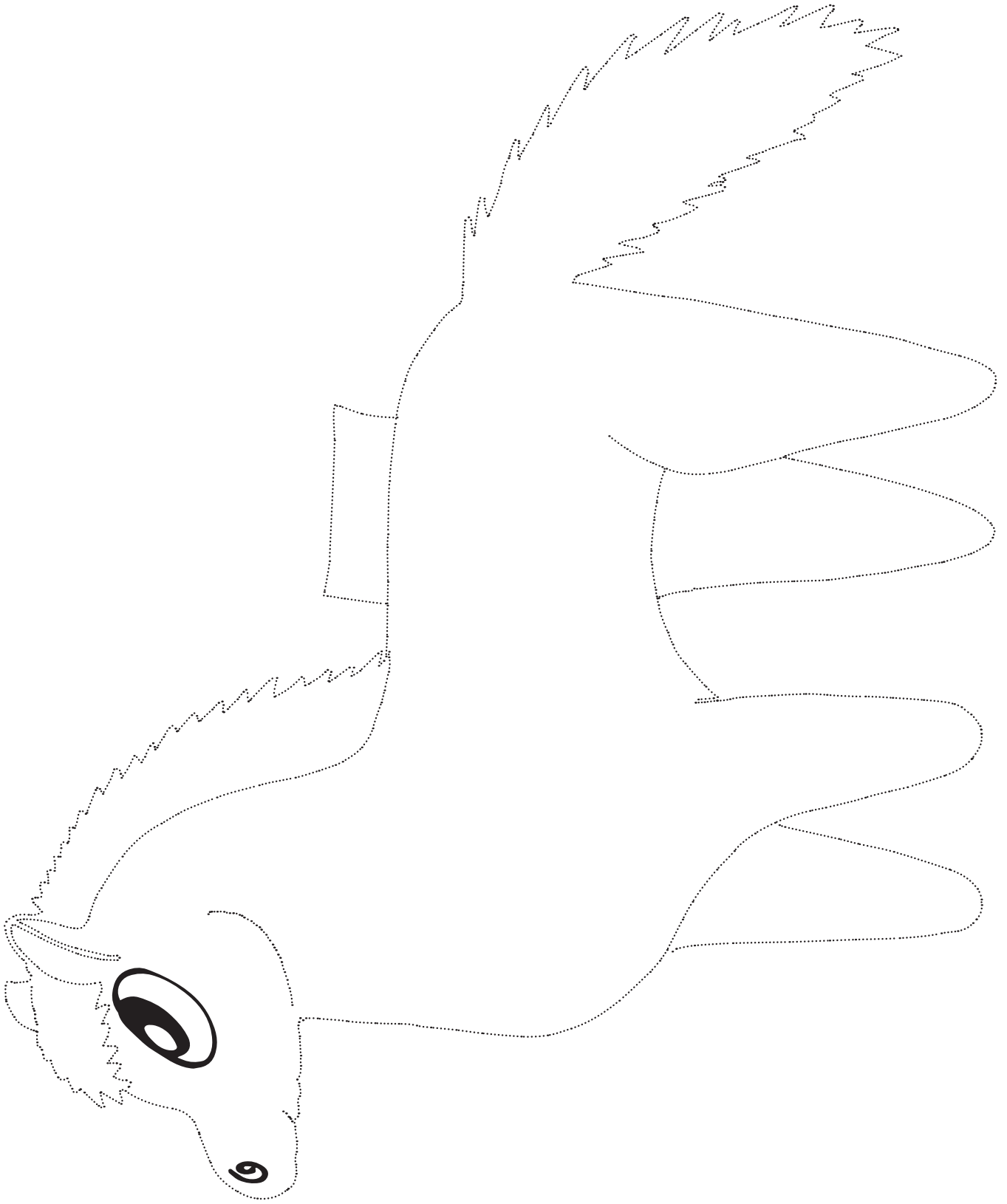
Doporučení dalších zdrojů:

Informace k tématu dětská práce

– www.nazemi.cz/cs/detska-prace

Jana Blažková (ZŠ a MŠ Lobodice)
„Žáci při hře na pásovou výrobu zpočátku vše považovali za zábavu, ale s přibývajícím časem a stresujícími podněty se do činnosti zapojili intenzivně. Byli překvapeni, že kontrolou kvality žádná skupina neprošla beze ztrát.“

JAKÁ JE ODMĚNA ZA PRÁCI?

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Matematika a její aplikace – Číslo a početní operace

Člověk a jeho svět – Lidé kolem nás – Základní globální problémy

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Evropa a svět nás zajímá

Anotace:

Děti s pomocí matematiky zjistí, kolik si vydělá dělník, který vyrábí hračky. Společně potom diskutují, zda je odměna adekvátní a jak se k této problematice mohou sami jako spotřebitelé postavit.

Cíl:

Žáci spočítají výši mzdy švadleny vyrábějící hračky a navrhnou možná řešení, jimiž by se dalo předcházet vykořisťování ze strany zaměstnavatele a nevhodným pracovním podmínkám.

Časová dotace: 2 × 45 minut

Pomůcky: pracovní listy 4A: Fotografie, 4B: Odměna za koníky, 4C: Co mohou dělat spotřebitelé

Postup:

• Ukažte dětem **fotografie, které zobrazují vznik hraček a život dělníků**, kteří je vyrábějí. (Pozn.: Můžete využít fotografie v příloze nebo použít fotografie umístěné na tomto odkazu: www.bit.ly/2iGgQ6v, mezi nimiž je i ukázka výroby plyšových koníků.)

• Dětem zadejte tento úkol:

Popište ve dvojicích, co vidíte na fotografiích, a vytvořte k záběrům na fotografiích otázky.

Sestavování otázek se můžete společně s dětmi účastnit i vy.

Řekněte dětem, že na některé z otázek možná najdou odpovědi v následujících textech a výpočtech.

• Rozdejte dětem pracovní list Odměna za koníky, ve kterém samy vypočítají, kolik peněz si švadlena vyrábějící hračky vydělá za měsíc.

• Využijte vypočítané výsledky a doplňte je o další informace o životních nákladech a cenách v Číně. Nechte děti přemýšlet a diskutovat nad uvedenými otázkami.

Pokud si vydělá švadlena 6 600 Kč měsíčně, co všechno si může koupit? Jaké jsou její náklady na život?

Nejnižší nájem bytu 2+1 stojí 3 300 Kč, energie, voda atd. potom dalších 630 Kč. (Pozn.: Další náklady cen v Číně lze nalézt na stránkách www.numbeo.com, konkrétně pak <http://bit.ly/2hgcvGC>.)

Doporučené minimální množství peněz na stravu (místní jídla)

bochník světlého chleba (1 kg)	66 Kč
rýže (1 kg)	20 Kč
vajíčko (1 ks)	7 Kč
kuřecí prsní řízký (1 kg)	85 Kč
zadní hovězí (1 kg)	240 Kč
jablka (1 kg)	40 Kč
banány (1 kg)	24 Kč
pomeranče (1 kg)	36 Kč

rajčata (1 kg)	25 Kč
brambory (1 kg)	20 Kč
cibule (1 kg)	24 Kč
salát (1 ks)	16 Kč
Doporučené minimální množství peněz na stravu na osobu a den	90 Kč
Doporučené minimální množství peněz na stravu na osobu a měsíc (kdy měsíc má 31 dní)	2 802 Kč

zdroj: www.numbeo.com/food-prices/country_result.jsp?country=China&displayCurrency=CZK

- Zeptejte se dětí:

Na jaké otázky (které jsme si kladli nad fotografiemi) jsme našli odpověď?

Proč se vyrábí tolik věcí v Číně?

Jak je možné, že je výrobek levný?

Můžeme udělat něco pro to, aby se situace dělnic zlepšila?

Odpovědi dětí sepište na tabuli.

- Rozdejte dětem text *Co mohou dělat spotřebitelé*

(nebo je seznamte s informacemi z textu).

Najdou v něm další náměty i pro sebe?

Pro diskusi můžete využít metody 635, případně Philips 66 a následně LASO.

Jana Blažková (ZŠ a MŠ Lobodice)

„Zajímavé bylo, že i přes nereálné představy o světě, kdy se nepodílí na hospodaření rodiny, nakupují si pouze pamlsky, neznají hodnotu peněz, dokázaly děti srovnat životní a pracovní podmínky u nás a v rozvojových zemích. Dokázaly pojmenovat problém s levnou pracovní silou, uvědomily si, že adekvátní odměna za práci by měla být základním právem všech lidí. Uvědomily si, že problémy spravedlivé odměny se týkají více lidí na světě, že nejde jen o Čínu, i v našem okolí je továrna, kde pracují zahraniční dělníci, pokusily se přijít na to, proč zde pracují.“

Metoda 635

Při této metodě brainwritingu každý ze skupiny šesti účastníků napíše své tři návrhy na papír. Ten poté předloží sousedovi k inspiraci a rozpracování myšlenek. Tento cyklus se opakuje nejméně pětkrát po směru hodinových ručiček. Vzniklé nápady procházejí ve skupině hodnocením a selekcí, když jsou pořizovány jejich seznamy pro závěrečnou prezentaci.

Tato metoda je odlišná od jiných brainstormingů tím, že žáci asociují nápady spolužáků, vznikají asociace druhého a třetího stupně, a také tím, že žáci ve skupině rozpracují nápady dříve, než je předkládají zbytku třídy.

podle: Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnoticích metod

Metoda Philips 66

Brainstormingová metoda, ve které šest osob vytvoří skupinu, v níž diskutují o daném problému šest minut. Každá skupina má svého mluvčího, který později v závěrečné diskusi prezentuje názor své skupiny.

podle: Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnoticích metod

Metoda LASO

LASO je návazná metoda, při níž jsou nápady vzniklé při brainstormingu/brainwritingu tříděny a sdružovány do skupin dle příbuznosti. Nápady, zaznamenané například na listech flipchartu, sdružujeme podle příbuznosti a podobnosti do skupin. Název metody je odvozen od techniky, pomocí níž probíhá třídění – fixem výrazné barvy je každý nápad tzv. chycen do lasa (zakroužkován). Podobné a příbuzné nápady jsou chyceny (zakroužkovány) stejnou barvou. Každá skupina nápadů může být pojmenována novým výstižným názvem a napsána na nový list.

podle: Moderní didaktika: Lexikon výukových a hodnoticích metod

Doporučení dalších zdrojů:

<http://www.nazemi.cz/sites/default/files/vite-s-cim-si-hrajete.pdf>

Zdroje, z nichž čerpáme informace:

<http://www.chinalaborwatch.org/report/122>

<https://learningenglish.voanews.com/a/chinese-toy-factories/3611587.html>

https://www.numbeo.com/cost-of-living/country_result.jsp?country=China&displayCurrency=CZK

https://www.numbeo.com/food-prices/country_result.jsp?country=China&displayCurrency=CZK

ČAPEK, Robert. Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod. Praha: Grada, 2015.

Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3450-7.

Obrázek 1

Obrázek 2

Obrázek 3

CO JE ZOBRAZENO NA FOTOGRAFIÍCH?

Obrázek 1: Pracovnice továrny vyrábí plyšové medvědy, Südwind Agentur ©2007

Obrázek 2: Ubytovna dělníků v Haowei (Čína), Südwind Agentur ©2007

Obrázek 3: Pokoj dělníků pracujících v továrně na hračky, SACOM ©2007

ŘEŠENÍ K POČETNÍ ÚLOZE: ODMĚNA ZA KONÍKY
(viz pracovní list 4B)

1/ $11 \text{ hodin} \times 30 \text{ dní} + 50 \text{ hodin přesčasu} = 380 \text{ hodin za měsíc září}$

2/ $300 \$ \times 22 = 6\,600 \text{ Kč za měsíc (je použit směnný kurz 22 Kč za 1 \$)}$

$6\,600 \text{ Kč} : 380 \text{ hodin} = 17 \text{ Kč za hodinu}$

3/ $20 \text{ pracovních dní} \times 8 \text{ hodin} = 160 \text{ hodin}$

(Pozn.: Počet pracovních dní v září se každý rok liší, můžeš se také podívat, jestli je v září v daném roce v Číně nějaký státní svátek)

4/ $380 \text{ hodin} - 160 \text{ hodin} = 220 \text{ hodin}$

5/ $6\,600 \text{ Kč} : 160 \text{ hodin} = 41 \text{ Kč za hodinu}$

ODMĚNA ZA KONÍKY

Novináři zjistili, že dělníci v továrnách na hračky dostávají mzdu zhruba 300 \$ za měsíc. Zpráva o hodnocení pracovních podmínek říká, že často pracují v nebezpečných podmínkách a nejsou dostatečně proškoleni. Průměrná délka pracovní doby je 11 hodin denně a k tomu ještě 50 hodin přesčasů za měsíc. Pracuje se o sobotách i nedělích.

Využij údaje uvedené v textu pro vyřešení těchto úloh:

1/ Spočítej, kolik hodin odpracuje mladá švadlenka, která vyrábí modrého koníka, v měsíci září. ....

2/ Kolik peněz si švadlenka vydělá za měsíc? .....

Kolik je to korun (1 \$ = 22 Kč)? .....

Kolik korun si vydělá za hodinu? .....

3/ Podle zákona mohou v Číně pracovat dělníci 8 hodin denně 5 dní v týdnu. Kolik hodin odpracuje švadlenka za měsíc září dle zákona? Tedy jen v pracovní dny a 8 hodin denně. ....

4/ Jaký je rozdíl mezi tím, kolik hodin v září švadlenka odpracuje a kolik by měla dle zákona odpracovat? .....

5/ Kolik korun na hodinu by si při stejné měsíční odměně švadlenka vydělala, pokud by odpracovala počet hodin dle zákona? .....

CO MOHOU DĚLAT SPOTŘEBITELÉ

Odpovědní spotřebitelé, kteří mají kromě lidských práv na mysli také životní prostředí, přirozeně hledají další alternativy k hračkám vyráběným ve špatných podmínkách a dováženým z Číny.

Ne zbytečným nákupům. Než koupíte nové hračky pro sebe nebo své blízké, zvažte, zda je to opravdu potřeba. Větší množství hraček neznamená automaticky větší spokojenost dítěte. Dbejte na kvalitu a vzdělávací funkci hraček. Nehromadte zbytečně hračky, které nepotřebujete.

Kouzlo hraček s příběhem. Využijte hračky zděděné po někom jiném. A naopak, věnujte hračky, které nepoužíváte, těm, kteří je ještě rádi využijí. Vytvořte si hračky vlastní – takové, které podpoří fantazii dospělých i dětí.

Hračky z přírodních materiálů. Textilní nebo dřevěné hračky představují pro životní prostředí menší zátěž než hračky z plastu. Častěji u nich také máte jistotu, že jsou zdravotně nezávadné.

České hračky. Dejte přednost hračkám vyrobeným v České republice. Podpoříte tak místní, často tradiční výrobu, a omezením dopravy na velké vzdálenosti ušetříte životní prostředí.

Navzdory pěkným alternativám v podobě lokálně vyrobených hraček zůstává nicméně skutečností, že naprostá většina hraček prodávaných v českých obchodech na sobě nese visačku „Made in China“. Hračky vyráběné v Číně přitom vznikají za podmínek porušujících lidská a pracovní práva zaměstnanců továren. Chcete-li kupovat panenky Barbie a další hračky zvučných jmen, zasadte se o to, aby nevznikaly za cenu porušování lidských práv a ničení životního prostředí.

ZÁŽITKY Z CEST

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Český jazyk a literatura – Jazyková výchova

Člověk a jeho svět – Místo, kde žijeme

Anotace:

Děti porovnávají koníkovou cestu s vlastními cestovatelskými zážitky. Zamýšlejí se nad vybranými slovními spojeními v textu a zapojují své smysly, aby se pokusily vžít do koníkovy plavby na kontejnerové lodi.

Cíle:

Žáci

- si vybaví své vlastní cestovatelské zážitky a vzájemně je sdílají;
- si vyjasní význam vybraných slov a slovních spojení v textu a nahradí je jinými vyjádřeními stejného významu;
- si z textu, ilustrací a zvukových (případně i čichových) vjemů vytvářejí bližší představu koníkovy cesty;
- porovnají svoje cestovatelské zážitky s popsanou koníkovou cestou a formulují otázky, co dalšího by ještě chtěli o koníkově cestě zjistit.

Čas: 45 min

Pomůcky: knížka *Největší přání* (str. 12–17), pracovní list 5: *Zážitky z cest*, 2 sklenice, plastové obaly, 2 papírové krabičky, plastové dílky (např. z nějaké stavebnice) v nádobě či obalu, několik drobných kovových předmětů, příp. zázvor, černý čaj, česnek, pomelo

Postup:

• Vyzvěte děti, aby vzájemně mezi sebou zjistily, kdo kam nejdál cestoval a jakým dopravním prostředkem to bylo. Každý osloví 2 spolužáky a jejich odpovědi zapíše do tabulky v pracovním listě 5: *Zážitky z cest*.

• Pobavte se nejprve s dětmi **o jejich vlastních cestovatelských zážitcích:**

Kam nejdál jste cestovali?

Čím jste cestovali?

Víte, jak daleko to bylo (kolik kilometrů)?

Jak dlouho cesta trvala a jak vám ubíhala?

Jaké to bylo? Co si z té cesty pamatujete?

Co všechno jste cestou vnímali (viděli, slyšeli, cítili...)?

S kým jste cestovali?

• Pokud ještě děti neznají koníkovu putování na vlnách, vyzvěte je, aby zkusily odhadnout, v čem by mohla být koníková cesta podobná té jejich a v čem se podle nich bude lišit. Svoje nápady mohou zaznamenat do Vennových diagramů v pracovním listě 5: *Zážitky z cest*.

• Připomeňte si společně cestu modrého koníka nebo si o ní přečtete v knížce. Čtete nejprve od str. 12 až po první odstavec na str. 14.

• Zeptejte se dětí, co o koníkově cestě vypovídají uvedená slova či slovní spojení (můžete si je vyjasňovat v průběhu společného čtení). Jak jinak by se to také dalo říct?

(...) vedro bylo k zalknutí (...)

(...) nezvyklé šumění občas prořízl kovový zvuk (...)

Michaela Eliášová (ZŠ Příbor)

„Žáci se těšili na pokračování příběhu, na to, zda se jim potvrdí jejich předpovědi, které si napsali minulý týden. Společně zrekapitulovali předchozí děj. Pobavily je krátké ‚zprávičky‘ o věcech, které s nimi cestují, nejvíce smíchem reagovali na zprávu o medu a zázvoru. Bylo nutné vysvětlit, co je to IQ a pozdvižení v módním světě. ... Lekci hodnotím jako zdařitou, líbí se mi využití smyslových vjemů, které posilují prožitek a pochopení příběhu.“

(...) obrovský tlak je zamáčkne jak sardinky do krabičky (...)

(...) připadalo mu to jako věčnost (...)

• Prohlédněte si znovu obrázky kontejnerové lodi a nechte děti vžít se do koníkovy cesty a do toho, co koník vnímal. Nejprve jim můžete ještě položit otázku, zda na tak obrovské lodi cestovali podle nich pouze plyšoví koníci, nebo ještě někdo další. Podívejte se s dětmi na ilustraci tmy na str. 14–15. Vybídněte je, aby zavřely oči, představily si tak tmou a zaposlouchaly se do zvuků. Vy budete pomocí různých předmětů vydávat postupně tyto zvuky:

cinkot sklenic

ostrý šustot plastových obalů

decentní tření krabiček z papíru

tlumené rachtání plastových dílků

zvonivý břinkot drobných kovových předmětů

Děti budou odhadovat, co by to všechno mohlo být, tzn. kdo další mohl společně s plyšovými koníky cestovat. Připomeňte si také, co koník na lodi cítil. Můžete si ukázat zázvor, černý čaj, česnek a pomelo, případně si k nim i přivonět.

• Jestliže děti zaznamenávaly své představy o koníkově cestě do Vennových diagramů, mohou nyní zhodnotit, co se naplnilo nebo co předem netušily. Co ještě o koníkově cestě nevíme a chtěli bychom zjistit?

Lenka Zajícová (ZŠ logopedická, s. r. o., Ostrava)

„Mě samotnou lekce bavila, dobře se mi učila. Žáci působili uvolněně, měli zájem plnit dané úkoly, kladli sami otázky – k poslední aktivitě, zajímali se: Jestli si koníka někdo koupil? Jestli ještě někdy koník potká Li? Co se děje, když loď dopluje? Jestli koník někdy potká plastového koníka od Li? Jestli potká švadlenku? Jestli mu někdy ustříhli baťůžek? Co se s ním dělo dál, jestli si ho někdo koupil? Jestli cestoval ještě dál? – velmi logicky kladli otázky, pěkně reagovali na text.“

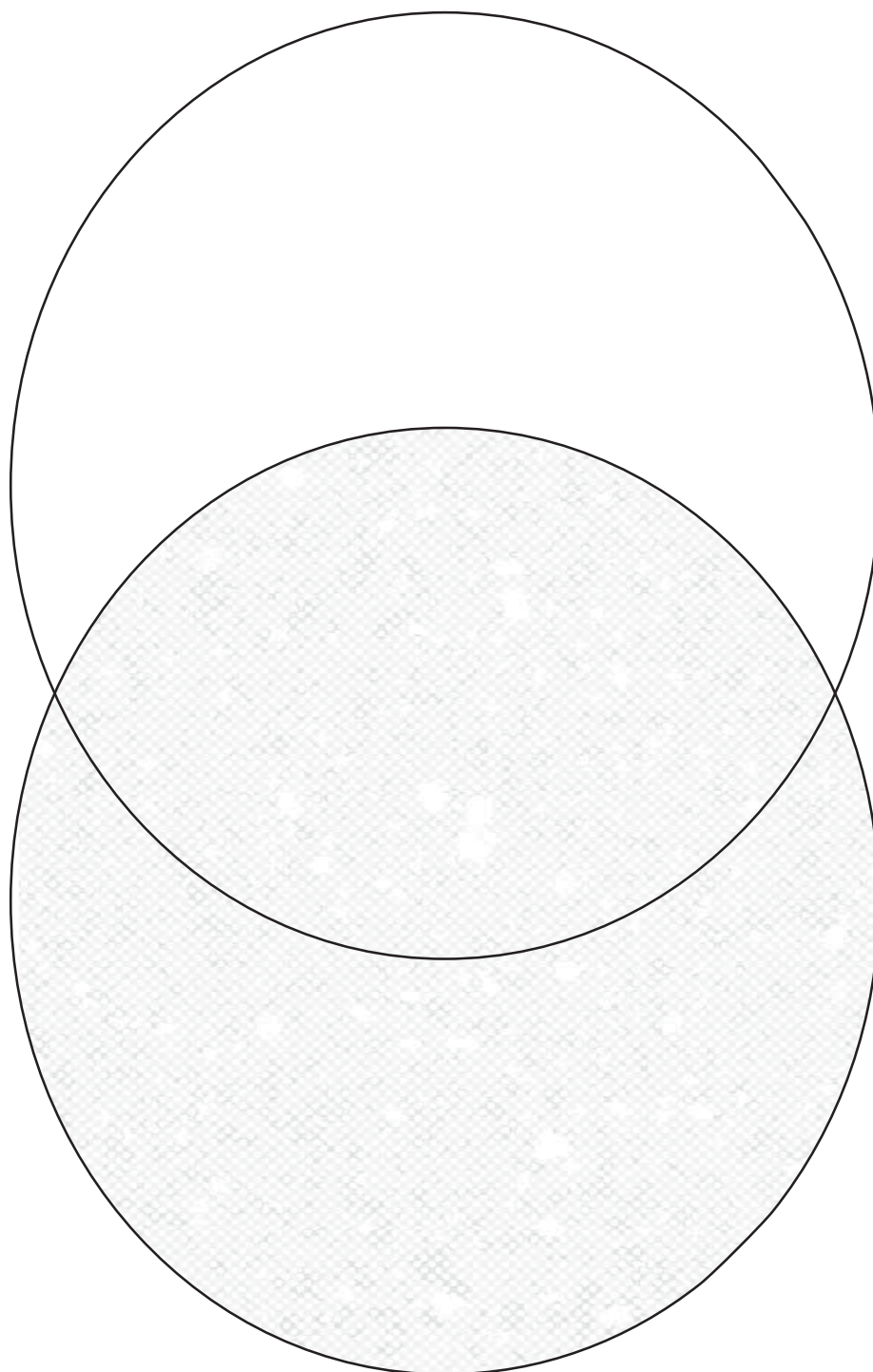

1. Najdi dva spolužáky a zeptej se jich, **kam nejdál cestovali a jakým dopravním prostředkem to bylo.**

Odpovědi zapiš do tabulky:

Jméno	Kam nejdál jsi cestoval/a?	Čím jsi cestoval/a?

2. **Porovnej svoje cestování do nějakého vzdáleného místa s koníkovou cestou.** Do diagramů zaznamenej, co máte podobného (do prostoru, kde se diagramy překrývají), a co je odlišné.

KONÍKOVA CESTA

MOJE CESTA

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Člověk a svět – Místo, kde žijeme

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Anotace:

Děti zjišťují, jaké zboží a z jakých zemí je dováženo do České republiky. Dané země si označují do slepé mapy a propojují je s Českou republikou, aby si názorně ukázaly příklady propojenosti světa.

Cíl:

Žáci

- zjistí, ze kterých zemí se dováží zboží do České republiky;
- se orientují ve slepé mapě, označí v ní dané země a propojují je s Českou republikou;
- uvedou příklady propojenosti světa.

Čas: 45 minut

Pomůcky: knížka *Největší přání* (str. 10–15), **pracovní list 6: Co všechno cestuje**, příklady dovezeného zboží (potraviny, oblečení, školní pomůcky, domácí potřeby aj.), nástěnná mapa světa, školní atlasy světa

Postup:

- Nechte děti odvodit z předchozí části příběhu, ze které země vyplula loď s modrým koníkem. Až si s dětmi ujasníte, že jde o Čínu, ptejte se jich dále:

Jaké zboží se k nám dováží z Číny? Jak to můžeme zjistit?

Z jakých jiných zemí se k nám dováží zboží?

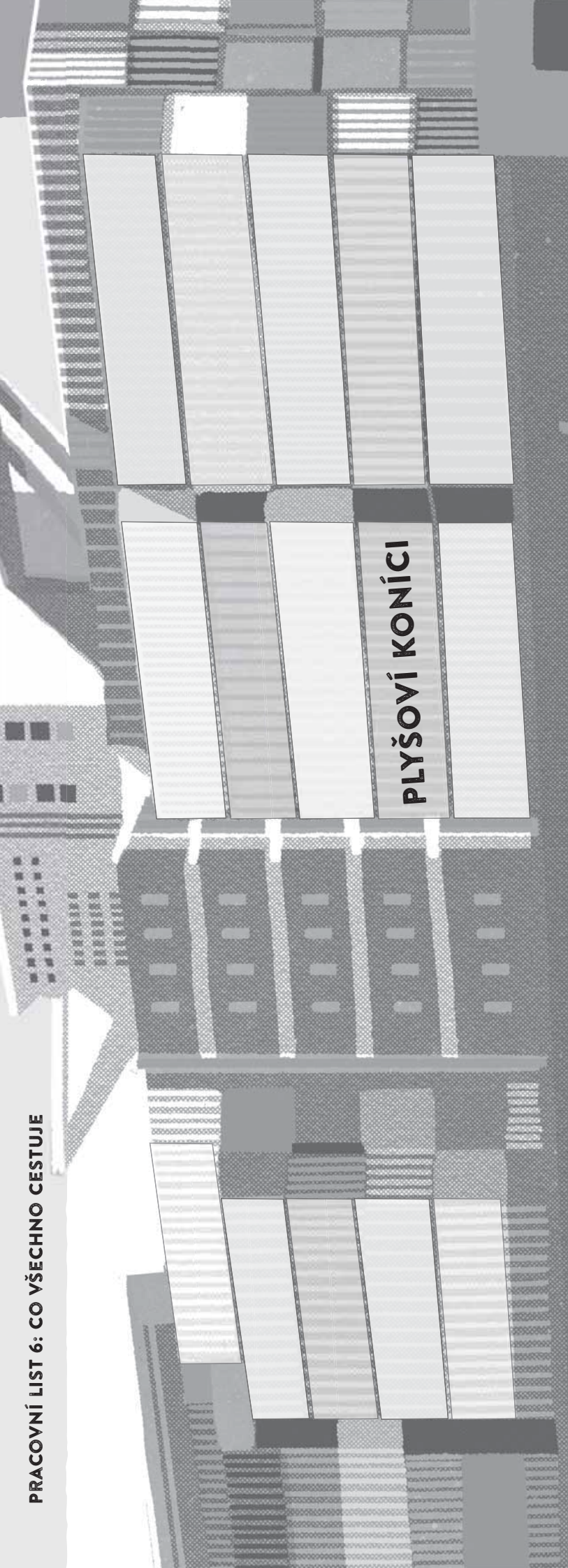
Děti se mohou podívat, jestli něco zjistí z cedulek či nápisů na svých věcech (potraviny, oblečení, školní pomůcky aj.) i na předmětech ve třídě. Je vhodné, když předem do třídy přinesete příklady zboží dovezeného z Číny (i odjinud).

- Vyzvěte děti, aby na základě informací v knížce a svých zjištění vyplnily do **pracovního listu 6: Co všechno cestuje, jaké zboží mohlo být přepravováno na kontejnerové lodi** spolu s plyšovými koníky.
- Podívejte se s dětmi na mapu světa (je dobré mít nástěnnou mapu a zároveň školní atlasy světa ve dvojicích či menších skupinkách). Ať najdou Čínu a další země, z nichž se k nám podle jejich zjištění dováží zboží.

V **pracovním listě 6 (úkol č. 3)** si děti s pomocí školního atlasu světa označí ve slepé mapě Českou republiku, Čínu a ty země, o nichž společně zjistily, že odtud se dováží zboží k nám. Poté propojují čarami Česko se všemi označenými zeměmi. Samy tak vidí, jak je svět propojený. Můžete diskutovat i o dalších příkladech **propojenosti světa**.

Markéta Hůrková (ZŠ Kunratice)
„Tato třída se po dlouhé době setkala s atlasy. Bylo zajímavé pozorovat, jak je uchvátily :-). Aktivita se mi velmi líbila. Hodina se sice protáhla do dvou vyučovacích, nicméně děti si z toho odnesly víc, než jsem očekávala. Naučily se vyhledávat v mapě a podle toho označovat země v mapě slepé.“

1. Modrý koník cestoval v jednom z kontejnerů na veliké lodi, na které se přepravuje i řada jiného zboží. **Zjistí, co dalšího se k nám dováží z Číny.** Můžeš prozkoumat různé potraviny, oblečení, školní pomůcky, domácí potřeby a jiné věci.

Zapiš do obdélníků, jaké zboží by mohlo být přepravováno v dalších kontejnerech.

2. Při prozkoumávání země původu různých věcí jsi určitě zjistil/a, **že se k nám dováží zboží i z jiných zemí světa.**

Vypiš si země, o kterých jste spolu se spolužáky zjistili, že se v nich vyrábí zboží, které se k nám dováží:

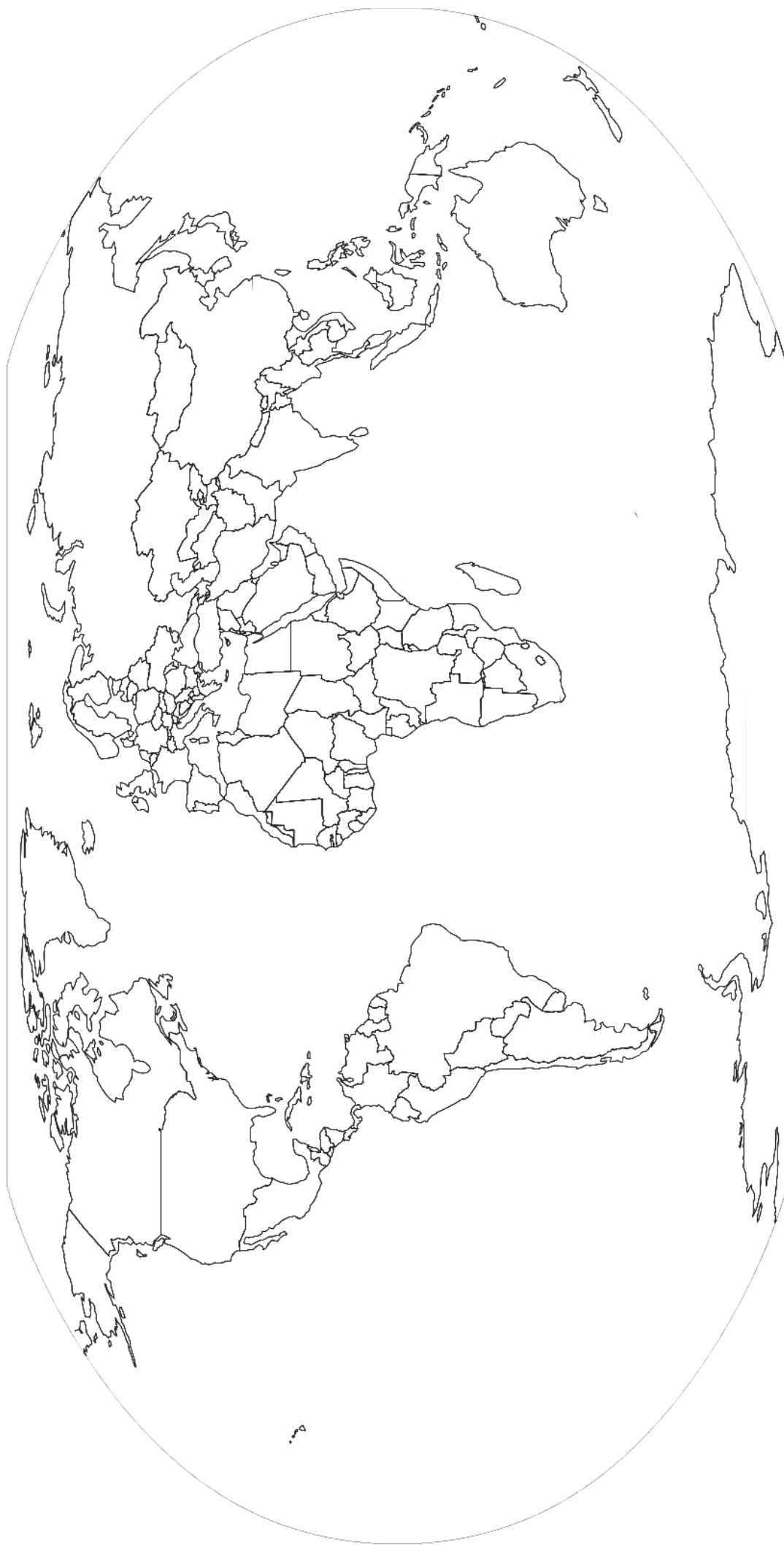
.....

.....

.....

3. Najdi na mapě světa země, které máš zapsané. Každou zemi si barevně označ do slepé mapy. Označ si tam také Českou republiku a Čínu.
Pak **všechny označené země spoj ve slepé mapě čárami s Českou republikou**. Uvidíš, jaká všechna propojení Česka se světem jste se svými spolužáky objevili.

Zdroj: www.freeworldmaps.net/download/maps/outline-world-map.jpg

KUDY PLUJE LOĎ

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Český jazyk a literatura – Komunikační a slohová výchova

Člověk a jeho svět – Místo, kde žijeme

Anotace:

Děti získávají informace o námořní dopravě z Číny do Evropy. S pomocí školních atlasů si zakreslují do slepé mapy trasu kontejnerové lodi ze Šanghaje do Hamburku a seznamují se s vybranými zeměpisnými místy na této trase.

Cíle:

Žáci

- odhadnou na mapě světa, kudy by mohla plout námořní kontejnerová loď z Číny do Evropy;
- vyberou v textu pro ně důležité informace o námořní přepravě;
- podle informací v textu zakreslí do slepé mapy námořní trasu z Číny do Evropy;
- přiřadí vybrané fotografie k zeměpisným místům.

Čas: 60 min

Pomůcky: knížka *Největší přání* (str. 16–17), **pracovní listy 7A: Kudy pluje loď, 7B: Přeprava hraček, 7C: Obrázky z cesty**, nástěnná mapa světa, školní atlasy světa

Postup:

- Vraťte se k příběhu a podívejte se společně do knížky na str. 16–17. Modrý koník se znovu ocitá v přístavu, ale úplně jinde, má za sebou dlouhou pouť. Nejprve se děti zeptejte, kam myslí, že mohla loď doplout. Pak se dohodněte, že budete předpokládat, že koník mohl putovat z Číny někam do Evropy.

Vybídněte děti, aby nejprve zkusily v atlasech najít nějaký velký přístav na čínském pobřeží (*mohou najít např. Šanghaj, Šen-čen, Kanton, Sia-men*). Dále ať vyhledají velké přístavy v Evropě, ze kterých může být zboží přepravováno dále do Česka (*mohou najít např. Rotterdam, Hamburk, Antverpy*). Následně jim položte otázku:

Kudy asi plula loď, na které cestoval modrý koník?

Děti si do slepé mapy v **pracovním listě 7A: Kudy pluje loď** s pomocí školního atlasu světa vyznačí vybraný přístav v Číně a v Evropě a zakreslí možnou cestu kontejnerové lodi.

Pobavte se i o tom, co dalšího koníka asi čeká. Využijte k tomu ilustrace a text na dvoustraně 16–17.

- Dejte dětem přečíst text s informacemi o přepravě hraček a jiného zboží s využitím námořní kontejnerové dopravy z Číny do Evropy (**pracovní list 7B: Přeprava hraček**).

Pro práci s textem využijte metodu INSERT, kdy si děti označují, jaké informace z textu již znají, jaké informace jsou v rozporu s tím, co vědí, co je pro ně nová informace a které informaci nerozumějí nebo by o ní chtěly vědět více (podrobný popis metody najdete zde: <http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/insert>).

- Poskytněte dětem prostor, aby si zapsaly do tabulky INSERTu vybrané, pro ně důležité informace. Potom s nimi diskutujte o tom, co si zaznamenaly.

- Podle popisu cesty kontejnerové lodi si na nástěnné mapě ukažte celou **trasu ze Šanghaje do Hamburku**. Můžete si také vyrobit vlastní lodičku, se kterou budete cestovat po mapě.

Nechte pak děti s pomocí školního atlasu světa zakreslit tuto námořní trasu do slepé mapy v **pracovním listě 7A (úkol č. 3)** – mohou kreslit postupně podle toho, jak si budete místa na trase ukazovat společně na nástěnné mapě. Děti si pak skutečnou námořní trasu mohou porovnat se svojí původní představou.

Můžete se také pobavit o tom, **co zajímavého by se na takové cestě dalo vidět**. Představte dětem obrázky některých míst, kolem nichž vede popsaná námořní trasa. Nemusíte jim hned říkat, co odkud je. V **pracovním listě 7C: Obrázky z cesty** děti přiřadí fotografie k uvedeným místům a označí tato místa ve slepé mapě (případně fotografie a názvy míst vytiskněte ve větším formátu (ke stažení na www.varianty.cz/nejvetsiprani), vystřihněte a nechte děti řešit úkol ve skupinách. Mohou se také zamyslet nad tím, které z těchto míst by chtěly někdy vidět na vlastní oči a proč.

(správné řešení: 1. Gibraltar, 2. Hamburk, 3. Hongkong, 4. Suezský průplav, 5. pobřeží jižní Indie, 6. Šanghaj, 7. Bílé útesy v Anglii)

Zdroje:

Kontejnrová doprava lodí z Číny do Evropy a ČR – <http://www.nakladni-doprava.info/doprava-nakladu-lodi-z-ciny-do-evropy/>

Fotografie použité v pracovním listě – CC0 Creative Commons:

<https://pixabay.com/en/gibraltar-rock-travel-europe-441928/>

<https://pixabay.com/en/hamburg-port-elbe-landungsbr%C3%BCcken-832421/>

<https://pixabay.com/en/hong-kong-skyline-tourism-1547512/>

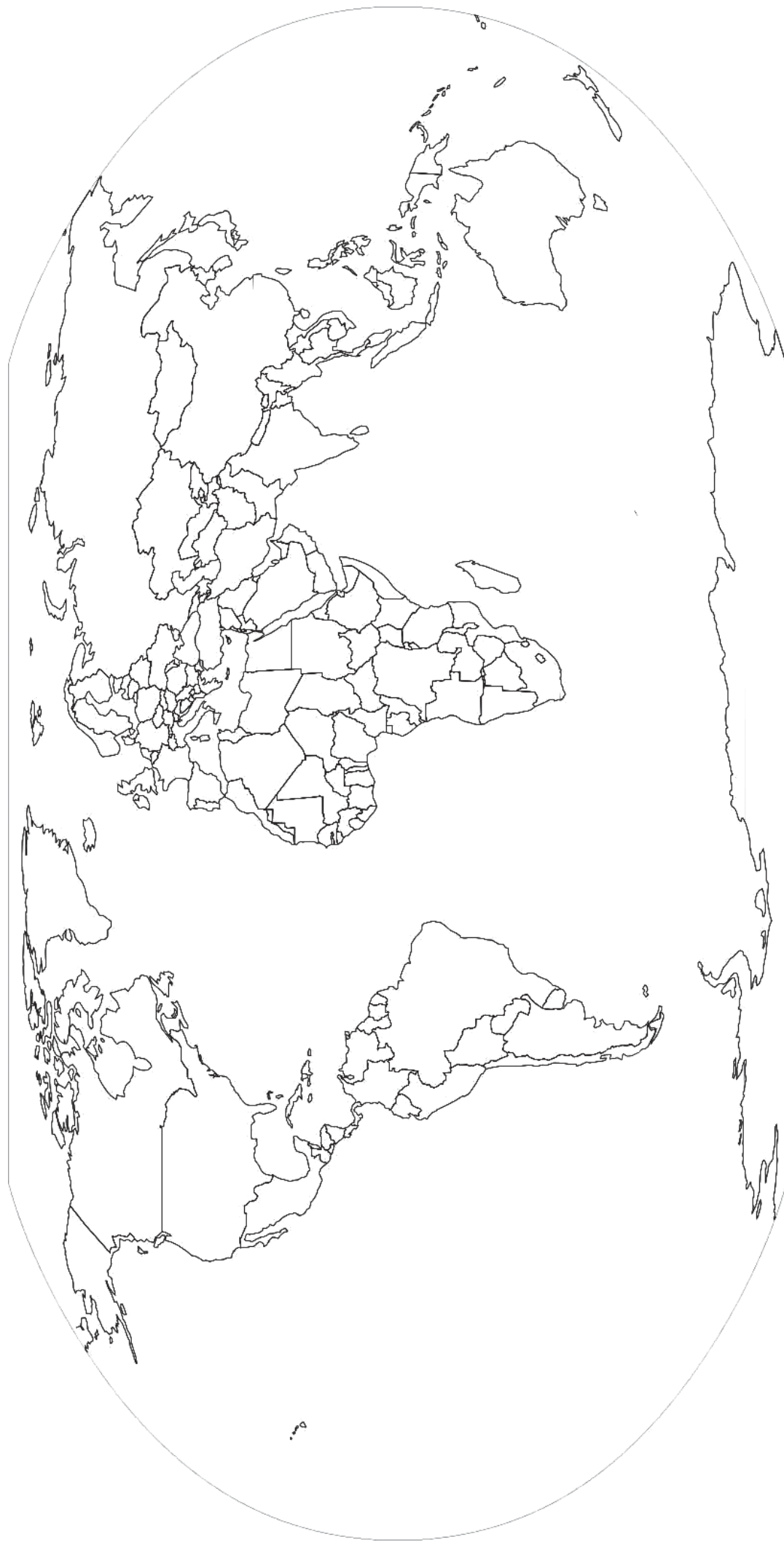
https://farm9.staticflickr.com/8529/8454749469_e78ddff4c1_b.jpg

<https://pixabay.com/en/south-india-backwaters-india-kerala-2075399/>

<https://pixabay.com/en/china-shanghai-pearl-of-the-orient-514864/>

<https://pixabay.com/en/white-cliffs-cliffs-dover-sea-123473/>

1. Najdi na mapě nějaký **velký přístav v Číně** a vyznač si ho do slepé mapy. Pak najdi, jaký **velký přístav v Evropě leží blízko Česka**, a také si ho označ ve slepé mapě. Můžeš předpokládat, že modrý koník cestoval z Číny do Evropy právě mezi těmito dvěma přístavy. Obvyčejnou tužkou si do slepé mapy zakresli, **kudy asi mohla loď plout**. Pokud chceš, můžeš vyznačit i více možností.

2. **Přečti si text o přepravě hraček.** Během čtení si na okraj stránky k některým informacím v textu zapisuj tyto značky:

✓ to už jsem věděl/a

— to jsem si myslel/a jinak

+ to je pro mě nová informace

? o tom bych chtěl/a vědět více

Nemusíš označit každou informaci v textu, můžeš udělat jednu nebo dvě značky na odstavec, někde více, jinde méně.

V dnešní době se většina hraček vyrábí v Asii, především v Číně. Čtyři z pěti hraček se do obchodů dostanou z některé z továren, které leží v průmyslovém pásu na jihovýchodě Číny. V továrně hračku naloží do kontejneru, který následně převezou tahačem nebo vlakem do jednoho z velkých přístavů. Může to být největší přístav světa Šanghaj nebo Šen-čen (Shenzhen), Sia-men (Xiamen), Ning-po (Ningbo) či Kanton (Guangzhou). Zde se kontejner naloží na kontejnerovou loď nějakého velkého rejdaře (společnosti, která přepravuje náklady na lodích) a vypluje směrem do Evropy.

Velké lodě plují do Evropy přímo, menší lodě doplují třeba jen do Hongkongu nebo Singapuru, kde se kontejner přeloží na velkou oceánskou loď. Od obeplouvání Afriky se už v praxi upustilo. Kontejnerová loď pluje podél Vietnamu a Malajsie do Malacké úžiny mezi Malajsií a Sumatrou, dále Indickým oceánem okolo Srí Lanky a Indie, kolem Afrického rohu podél Somálska do Rudého moře a do Suezského průplavu. Pak pokračuje celým Středozemním mořem, propluje kolem Gibraltaru a podél Pyrenejského poloostrova míří na sever do kanálu La Manche mezi Francií a Velkou Británií. Některé lodě doplují do Rotterdamu či Antverp, ale nejvíce podobných zásilek se doplaví až do Hamburku. Cesta do Evropy trvá od 25 do 35 dní. Délka této námořní trasy je zhruba 20 tisíc kilometrů. Loď mezi Asií a Evropou pluje denně velmi mnoho, je to jak vodní dálnice.

V Hamburku se kontejner přeloží na vlak nebo na tahač, jede přes Německo, až se dostane do nějakého skladu v České republice. V kontejneru je uloženo to, co si obchodník objedná. Obvykle dovozce bot dováží boty, dovozce hraček zase jen hračky. Může se tedy jednat o kontejner plný modrých plyšáků, ale někdy může jít i o kontejner, ve kterém je namixované různé zboží (domácí potřeby, chovatelské potřeby, hřebínky, sponečky a jiné).

Vyber si informace, které jsou pro tebe důležité, a zapiš je do tabulky. Zkus do každého sloupce zapsat aspoň jednu takovou informaci.

✓ to už jsem věděl/a	+to je pro mě nová informace	— to jsem si myslel/a jinak	? o tom bych chtěl/a vědět více

3. V textu ses dozvěděl/a, **kudy plují velké kontejnerové lodi ze Šanghaje (Čína) do Hamburku (Německo)**. Zakresli barevně do slepé mapy výše popsanou námořní trasu. Porovnej tuto trasu se svojí původní představou, kterou jsi zakreslil/a obyčejnou tužkou.

4. Modrý koník cestoval zavřený v kontejneru. Na takové dlouhé námořní cestě by se však dala vidět řada zajímavých míst. Odhadni, jaké fotografie mohly být pořízeny z uvedených míst, a přiřaď je k sobě (doplň číslo fotky k názvu místa):

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

- ŠANGHAJ
- HONGKONG
- POBŘEŽÍ JIŽNÍ INDIE
- GIBALTAR
- SUEZSKÝ PRŮPLAV
- BÍLÉ ÚTESY V ANGLII
- HAMBURK

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Matematika a její aplikace – Nestandardní aplikační úlohy a problémy
Informační a komunikační technologie – Vyhledávání informací a komunikace
Člověk a jeho svět – Lidé kolem nás; Rozmanitost přírody
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Environmentální výchova

Anotace:

Děti si představují velikost kontejnerové lodi a délku námořní trasy, pro lepší názornost porovnávají velikost s rozměry jim známých objektů či předmětů. Zamýšlejí se nad výhodami a nevýhodami námořní přepravy a zvažují alternativní možnosti nákupu či pořízení hraček.

Cíl:

Žáci

- si vybaví lodě, které dosud viděli, a popíší vlastní zážitky;
- si vizualizují velikost kontejnerové lodi a délku námořní trasy z Číny do Evropy, údaje porovnávají k rozměrům jim známých objektů a předmětů;
- uvedou důvody a způsoby přepravy zboží na velké vzdálenosti;
- posoudí výhody a nevýhody námořní dopravy;
- vyhledají příklady českých výrobců hraček a formulují svoje otázky k tématu.

Čas: 60–90 min

Pomůcky: knížka *Největší přání* (str. 12–13), **pracovní list 8: Výhody a nevýhody námořní přepravy**, fotografie námořních kontejnerových lodí a kontejnerů

Postup:

- Vyzvěte děti, aby si vybavily a popsaly lodě, které dosud viděly. Dále se jich ptejte:

Vzpomeňte si, jakou největší loď jste viděli. Kde to bylo?

K jaké přepravě ta loď sloužila? Přepravovala lidi, dopravní prostředky nebo nějaký náklad?

K čemu byste velikost takové lodi přirovnali?

- Podívejte se s dětmi do knížky na dvoustranu 12–13, kde vidíte obrovskou kontejnerovou loď a vedle ní rybářské loďky.

Ukažte dětem fotografie námořních kontejnerových lodí a kontejnerů:

- Sdělte dětem následující informace o kontejnerových lodích:

S rozvojem světového obchodu se zvětšují i námořní plavidla. Největší kontejnerové lodě, které v dnešní době brázdí oceánské vody, jsou dlouhé 400 m a široké 60 m. Vejde se na ně přes 20 000 kontejnerů.

Přirovnejte velikost kontejneru k nějakým rozměrům, které mohou být dětem blízké a dobře představitelné. Např. plocha největších kontejnerových lodí je větší než polovina Václavského náměstí v Praze, které je 750 m dlouhé a 60 m široké, nebo je to plocha podobná Husovu náměstí v Rakovníku s rozměry 400 m × 50 m. Zkuste najít podobné příměry z vašeho okolí.

(Zdroj: <http://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/velikosti-namesti-v-cr>)

Přibližte dětem také představu uvedeného počtu kontejnerů, který se na tak velkou loď vejde. Např. počet 20 000 kontejnerů znamená, že by téměř každý obyvatel Mělníka (nebo Jindřichova Hradce či pražské městské části Bubenec) mohl na takové lodi vlastnit jeden kontejner.

(Zdroj: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich>)

Můžete dětem vymyslet početní úlohu s průměrem, který je jim blízký.

- Vizualizujte si s dětmi také **vzdálenosti, na které je zboží přepravováno**. Z předchozího textu víte, že koníková cesta byla dlouhá asi 20 000 km. Ať si děti porovnájí tuto vzdálenost s délkou své doposud nejdelší cesty.

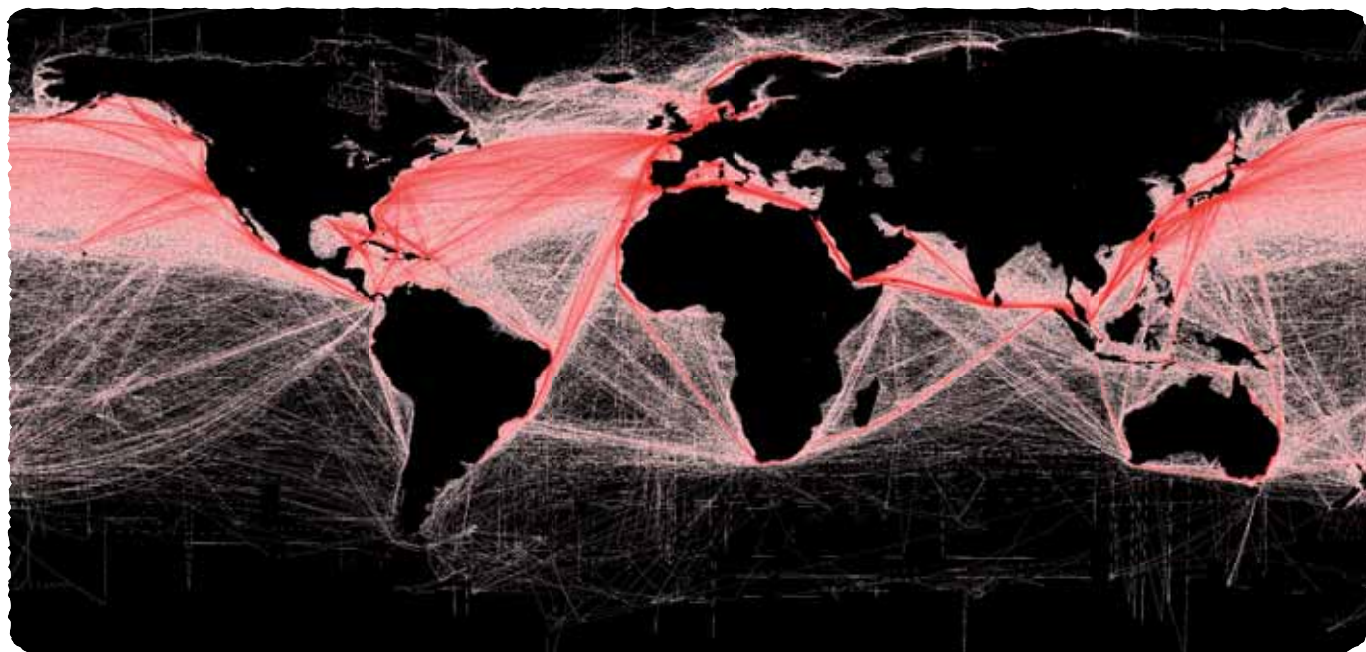
Můžete pracovat např. s měřítkem, které vám umožní prostory ve vaší třídě nebo jinde ve škole. Je-li třída dlouhá 10 m, může tato délka odpovídat ve zmenšeném měřítku vzdálenosti námořní trasy ze Šanghaje do Hamburku, tzn. 20 000 km. V takovém případě 1 m odpovídá 2 000 km (1 cm odpovídá 20 km).

Společně s dětmi spočítejte, jaké vzdálenosti při tomto měřítku odpovídá délka jejich nejdelší cesty. Pokud někdo cestoval např. do Paříže vzdálené 1 000 km, pak délka jeho cesty v prostoru třídy je 50 cm. Můžete tedy lodičku umístit k zadní stěně třídy a ten, kdo cestoval nejdále do Paříže, si udělá značku (či se postaví) na místo vzdálené 50 cm od přední stěny.

- Povědomí o rozsahu námořní dopravy můžete dětem také přiblížit následující informací: Významná část zboží, které zaplňuje obchodní centra, supermarkety a další obchody, putuje po mořích a oceánech. Současně je přepravováno obrovské množství surovin a dalšího nákladu. Najednou tedy po světě plují desítky tisíc lodí.

Pro představu dětem ukažte živou mapu, která zobrazuje lodní provoz a momentální pozice lodí: <https://www.marinetraffic.com/cz>. Využít můžete video, které působivě vizualizuje pohyb lodí po světových mořích a oceánech: <https://www.shipmap.org/>.

Hustou síť námořních tras současnosti znázorňuje také např. tento obrázek:

Autor: B. S. Halpern (T. Hengl; D. Groll) / Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=18755723>

Tomáš Majliš (ZŠ logopedická, s. r. o., Ostrava)

„V průběhu samotné aktivity se žáci podařilo vtáhnout do aktivní účasti. Žáci již měli povědomí o velikosti lodí, ale maximální velikosti a množství přepravovaného zboží bylo překvapivé -> dobrá motivace k další činnosti. Přínosem bylo využití matematických vědomostí při počítání průměrů velikostí lodí a nákladu a uvědomění si, že téměř všechny hračky pochází z Asie. Žáci začali přemýšlet nad regionálním trhem a možnosti získat hračky z Česka - hledali, zda takové existují a kde je získat.“

- Diskutujte s dětmi nad těmito otázkami:

Proč se zboží dováží na takovou dálku?

Jaké jsou jiné možnosti přepravy zboží na velké vzdálenosti?

Jaké může mít námořní přeprava výhody a jaké jsou její zápory?

Poslední otázku mohou děti zpracovat do T-grafu [pracovního listu 8](#):

Výhody a nevýhody námořní dopravy (úkol č. 1).

- Nechte nejprve děti samotné přijít na možné výhody a nevýhody námořní dopravy. Vyzvěte je, aby je zkusily odvodit z poznatků, které při čtení knížky a během lekcí získaly. Poté je můžete nasměrovat například k těmto faktům:

+ Námořní doprava umožňuje přepravit najednou velké množství nákladu na velké vzdálenosti.

+ Kontejnery se zbožím se celé překládají z kamionů či vlaků rovnou na lodě a naopak, což zkracuje čas na manipulaci se zbožím a snižuje cenu za nakládání zboží.

+ Námořní přeprava je tudíž i levná.

– Námořní doprava je pomalá.

– Námořní doprava přispívá ke znečištění ovzduší a ke změně klimatu. S hospodářským rozvojem stoupá potřeba přepravy zboží. Námořní doprava se tedy rozrůstá, a tím se zvyšuje množství CO₂ a znečišťujících látek v ovzduší, které se uvolňuje při spalování paliva v obřích motorech. Nejvíce je postiženo okolí přístavů a frekventované trasy, po kterých se lodě pohybují.

– Přetížené kontejnery vedou ke snížené stabilitě lodí, požárům a nehodám.

– V některých oblastech, zejména u břehů východní Afriky, jsou námořní lodě ohrožovány piráty.

- Na závěr s dětmi diskutujte o tom, jak jinak lze pořídit nějakou hračku, aniž by musela cestovat tak dlouhou vzdálenost. Děti mohou zjistit, jací existují čeští výrobci hraček. Mohou jim také zaslat otázky týkající se výroby a obchodu s hračkami. Odpovědi si zapisou do [pracovního listu 8: Výhody a nevýhody námořní dopravy \(úkol č. 2\)](#).

Zdroje:

Vliv námořní dopravy na kvalitu ovzduší – <http://www1.cenia.cz/www/node/391>

Obtěžkaní kontejneroví giganti – <https://logistika.ihned.cz/c1-63562180-obtezkanie-kontejnerovi-giganti>

Fotografie námořních kontejnerových lodí a kontejnerů – CC0 Creative Commons:

<https://pixabay.com/en/container-ship-container-ship-port-2786842/>

<https://pixabay.com/en/container-ship-frachtschiff-596083/>

<https://pixabay.com/en/construction-site-crane-pier-1156567/>

Živá mapa námořní dopravy – <https://www.marinetraffic.com/cz>

Pohyb lodí po světových mořích a oceánech – <https://www.shipmap.org/>

Síť námořních tras současnosti – B. S. Halpern (T. Hengli; D. Groll) / Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=18755723>

Doporučení dalších zdrojů:

Titanic byl trpaslík. Srovnajte ho se současnými obry – <http://www.national-geographic.cz/titanic/titanic-by-l-trpaslik-srovnejte-ho-se-soucasnymi-obry.html>

Romantická globalizace. Video námořníka z lodi naložené kontejnery se stalo hitem – <https://www.respekt.cz/deni-menu/krasna-globalizace-video-namornika-z-lodi-nalozene-kontejnery-se-stalo-hitem>

Kapacity lodí a letadel nestačí, ceny v nákladní dálkové přepravě rostou – <https://logistika.ihned.cz/c1-65868580-kapacity-lodi-a-letadel-nestaci-ceny-v-nakladni-dalkove-preprave-rostou>

Lodě budou přepravě zboží z Číny dál vládnout, myslí si expert – https://ekonomika.idnes.cz/doprava-evropa-cina-vlaky-nova-hedvabna-stezka-fqb/-eko-zahranicni.aspx?c=A170719_163306_eko-zahranicni_rts

Tam, kde umírají lodě, umírají i lidé – <http://www.rozvojovka.cz/clanky/1923-tam-kde-umiraji-lode-umiraji-i-lide.htm>

1. Přemýšlej, **jaké může mít námořní přeprava výhody a jaké nevýhody**. Svoje nápady zapiš do T-grafu:

Výhody (klady) námořní dopravy	Nevýhody (zápory) námořní dopravy

2. Zjisti **příklady českých výrobců hraček** a zapiš si je.

.....

.....

.....

.....

VÍC HRAČEK NEŽ DĚTÍ

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Environmentální výchova

Anotace:

Lekce je úvodem do problematiky konzumní společnosti, v níž jsou děti vystaveny tlaku obrovské nabídky hraček a reklamy a musí si budovat dovednost, jak tomuto tlaku rozumně odolávat. Pojmenování různých typů motivací, které se skrývají za touhou něco vlastnit, je prvním krokem k pochopení, jak konzumní společnost funguje.

Cíl:

Žáci

- rozeznávají různé typy důvodů (motivací vnitřních i vnějších), proč po něčem touží;
- identifikují různé aspekty konzumu (nabídku, reklamu, touhu a její uspokojení, touhu mít totéž, co mají ostatní atd.);
- vysvětlí, proč je obtížné naplnit všechny touhy a přání.

Čas: 45 minut

Pomůcky: knížka *Největší přání* (str. 18–19), tabule, fixy, **pracovní list 9: Důvody, proč něco chceme**

Postup:

- Rozdělte pomyslně místnost na dvě části (do jedné umístěte nápis **autíčko na baterky**, druhou část označte nápisem **plyšový koník**) a zeptejte se dětí:

Chtěli byste být raději plyšovým koníkem, nebo autíčkem na baterky?

Postavte se do té části místnosti, která patří k vaší volbě.

Vybídněte děti, ať si v každé skupince vzájemně sdělí své důvody, zástupci za každou skupinku pak shrnou nahlas všechny důvody, které zazněly.

- Vyzvěte děti k rozhodnutí mezi dalšími dvěma alternativami, které by je znovu mohly rozdělit na dvě skupiny:

Chodím rád/a do hračkářství.

Nechodím rád/a do hračkářství.

Opět ať si v každé části místnosti sdělí děti důvody a seznámí pak s nimi celou třídu. Můžete dětem nabídnout, že pokud se někdo nedokáže rozhodnout, tzn. napadají jej důvody pro i proti – může se postavit doprostřed.

- Přečtěte si text na str. 18–19.
- Debatujte o textu a ilustracích:
*Proč si asi pomyslel koník:
„Podle mě je tu víc hraček než dětí na světě.“?*

Rozdejte dětem **pracovní list 9: Důvody, proč něco chceme** a zeptejte se jich:

*Proč myslíte, že děti v hračkářství chtějí jednotlivé hračky?
Pište nápady do bublin umístěných okolo centrální bubliny,
ve které je napsáno „Důvody, proč něco chceme“.*

Děti nechte nejprve zapisovat jejich nápady do pracovního listu samostatně, poté se o nich mohou pobavit ve dvojicích, na závěr je vepisujte do bublin na tabuli.

Předpokládané odpovědi:

- kluci z textu – *chtějí něco nového nebo něco, co ještě nemají, a možná ani předtím, než to viděli, nevěděli, že to mají chtít, protože nabídka je obrovská*
- barbína – *možná reklama?, mají ji kamarádky*
- kluk s mašinkou i kluk s lukem – *chtějí si hrát, představují si, jak si hrají na průvodčího, indiána apod.*
- holčička se slonem – *srovnává s tím, co už má, touha mít něco lepšího*
- vřešticí dítě – *nevíme, ale usilovně po něčem touží*

• Dále se děti ptejte:

Vzpomenete si, kdy a proč jste po něčem opravdu toužili? Pokud byl důvod jiný, než jste našli pro děti z knížky, dopište jej na tabuli do nové bubliny.

Bylo vaše přání splněno? Pokud ne, jaké byly důvody?

Děti o důvodech hovoří nejprve ve dvojicích, pak teprve v celé skupině.

(Předpokládané odpovědi: bylo to drahé, už jsem měl dvě jiné stejné věci, nepotřeboval jsem to tolik apod.)

• Vyzvěte nyní děti, aby se zamyslely nad následujícími výroky a pomocí názorové škály s nimi vyjádřily svůj souhlas či nesouhlas.

Výroky:

- a) Když je něčeho hodně, je snadnější si vybrat.
- b) Je snadné se rozhodovat, když vím, co chci.
- c) Ten, kdo má vše, po čem touží, je šťastný.

Názorová škála

V prostoru třídy určete pomyslnou čáru (můžete ji i něčím vyznačit), kdy jeden její konec bude vyjadřovat úplný souhlas a druhý konec bude znamenat úplný nesouhlas s daným výrokiem. Děti se postaví na úroveň různých bodů názorové škály podle toho, do jaké míry souhlasí či nesouhlasí s výrokiem. Jednotlivé výroky čtete postupně a u každého z nich si vyslechnete odpovědi dětí (důvody pro jejich umístění na názorové škále).

Zdroj: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/18297/NAZOROVA-SKALA.html/>

• Na závěr s celou třídou zrekapitulujte, co všechno jste v dnešní hodině dělali.

Požádejte děti, aby písemně odpověděly na toto zadání:

Napiš (2–3 věty), co sis v dnešní hodině uvědomil/a.

Poznámka: Tato lekce je úvodem do tématu.

Můžete na ni navázat vlastními lekcemi např.

o reklamě a jejím působení, plýtvání, případně

o etickém spotřebitelství (k tomu můžete

využít fotografie z továrny na výrobu hraček

k lekci *Jaká je odměna za práci*).

Zdroje:

BUCKLEY, Jason. *P4C do kapsy: začínáme s filozofií pro děti*.

Přeložila Karina MATĚJŮ. Praha: Člověk v tísni, 2015. ISBN 978-80-87456-66-8.

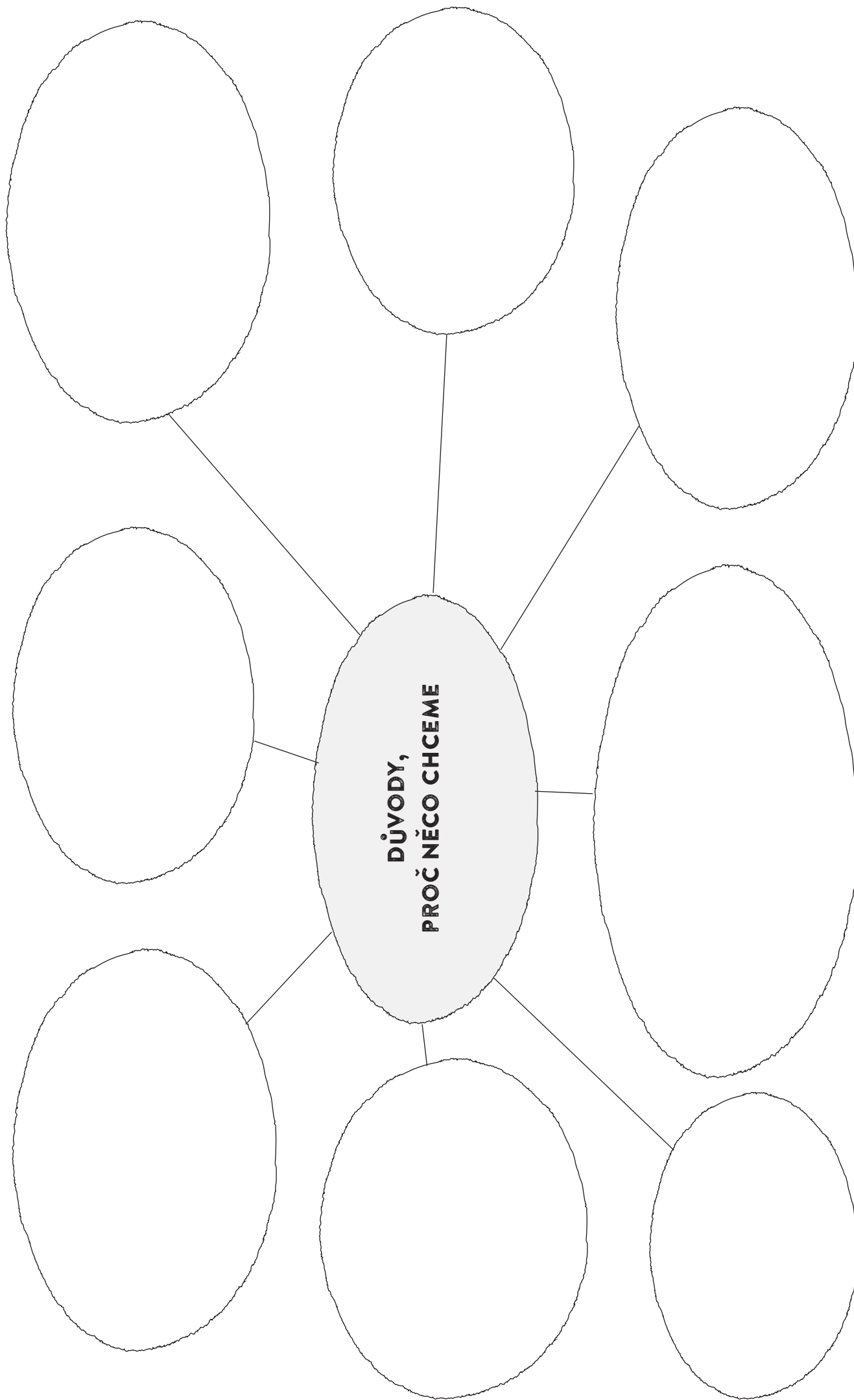
Doporučení dalších zdrojů:

https://wikisofia.cz/wiki/Konzumní_společnost

Samy tak vidí, jak je svět propojený. Můžete diskutovat

i o dalších příkladech **propojenosti světa**.

Jana Blažková (ZŠ a MŠ Lobodice)
„Tato aktivita je výborná pro uvědomění si vnitřních pocitů, které děti stále ještě neumí pojmenovat, protože jsou velmi ovlivněny okolím a především reklamou, která je na děti zacílena skutečně brutálně. Pro mne osobně bylo zajímavé sledovat, jak se vyvíjí názor dítěte – od přání mít tablet po přání být hebkou hračkou, která chrání dítě v nebezpečí (ve tmě). (...) Lekce má velký potenciál v osobnostní výchově a rozvoji emocí, může budovat postoj k reklamě.“

DOMOV V BATŮŽKU

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Člověk a jeho svět – Lidé kolem nás – Základní globální problémy

Umění a kultura – Výtvarná výchova

Český jazyk a literatura – Literární výchova

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Evropa a svět nás zajímá

Anotace:

Děti se vžijí do situace Rahímy z Afghánistánu, která byla nucena opustit svůj domov. Nejprve se zamýšlejí nad tím, co domov znamená pro ně, dále se věnují příběhu Rahímy, přemýšlejí, jak mohl vypadat její domov a proč jej musela opustit. V druhé části lekce se děti samy rozhodují, co by si vzaly na cestu, a téma zpracovávají výtvarně.

Cíle:

Žáci

- porozumějí situaci, ve které se ocitla Rahíma, rozvíjejí schopnost empatie;
- se dokážou rozhodnout a vybrat omezený počet věcí, které by si vzali, pokud by museli náhle opustit svůj domov;
- výtvarně vyjádří, co pro ně znamená domov.

Čas: 45 minut (v základní formě) nebo 90 minut (prodloužení výtvarné činnosti)

Pomůcky: knížka *Největší přání* (str. 20–21), výtvarné potřeby (dle vlastní zvolené metody), čistý papír nebo šablona batůžku pro každé dítě

Postup:

- Zeptejte se dětí, **co pro ně znamená domov**, pobídněte je, aby do popisu zahrnuly také konkrétní lidi, věci, místa.

Je dobré dát každému dítěti možnost vyjádřit svou představu. Aktivita slouží k tomu, aby se děti naladily na téma domov a také aby si uvědomily, jaké věci jsou pro ně doma důležité.

- Pokračujte četbou str. 20–21 (kapitola *Nejhezčí dárek*), kde se děti dozvědí o Rahímě. Podívejte se s nimi také na ilustrace z knihy. Položte dětem následující otázky (lze navázat na výstupy z řízeného čtení knížky):

Odkud by Rahíma mohla být?

Kdo/co by mohla být Feliska? Proč se jí Rahíma nechce vzdát?

Jaký by mohl být domov Rahímy? Podle čeho si to myslíte?

Proč musela Rahíma domov opustit? Podle čeho si to myslíte?

- Odpovědi dětí zapište na tabuli. Pak jim přepravte, jaké je pravděpodobně pozadí našeho příběhu:

– Rahíma pochází z Afghánistánu (ukážte si také na mapě a glóbusu).

– Feliska je plyšová kočka, kterou Rahíma dostala od babičky, když opouštěla Afghánistán. Pro Rahímu je Feliska důležitá, připomíná jí babičku v Afghánistánu.

– V Afghánistánu je rozšířená kočka bažinná (*Felis Chaus*), odtud jméno Feliska.

– V Afghánistánu probíhá už druhou desítku let válka. I když se situace v minulosti několikrát uklidnila, v zemi stále není moc bezpečno, obzvláště ne pro děti. Konflikt také způsobil, že mnoho dětí nemůže chodit do školy, a nemohou tak získat dobré vzdělání. Strach o vlastní život nutí mnoho lidí z Afghánistánu uprchnout do jiné země. Také Rahíma s rodiči se rozhodli ze země odejít. Nebylo to pro ně vůbec jednoduché. Rahímína babička v Afghánistánu zůstala, prožila tam celý svůj život a má svou zemi i přes dlouhodobé problémy ráda. Pro babičku by cesta do bezpečí jiné země byla zároveň velmi dlouhá a namáhavá.

- Vyzvěte děti, aby se zamyslely nad tím, **co by si vzaly s sebou**, pokud by se musely rychle sbalit a opustit svůj domov. Můžete dětem přiblížit reálnou situaci, která nastala v naší zemi v minulých letech v souvislosti s povodněmi. Nejprve ať si samy „sbalí batůžek“. Dejte jim na rozmyšlení časový limit (2 minuty), a omezený počet věcí (5). Je důležité zdůraznit, že rodiče, sourozenci a případně další členové rodiny, se kterými žijí, jdou také s nimi (není třeba děti zbytečně stresovat). Pokud děti tápou, řekněte jim, ať si vzpomenu na to, co zmínily v úvodu, když jste se bavili o tom, co pro ně znamená domov.

Batůžky nechte děti zpracovávat výtvarně:

1. varianta: Batůžek si samy děti nakreslí na papír A4/A3 a věci, co si vezmou s sebou, si do něj napíšíou či nakreslí.
2. varianta: Rozdejte dětem už předkreslené batůžky, do kterých napíšíou, co si vezmou s sebou (vhodné zejména, pokud máte málo času), nebo si své věci do batůžku nakreslí.

- Po výtvarné činnosti s dětmi sdílejte, co má kdo v batůžku. Poskládejte jednotlivá díla do kruhu, stoupněte si s dětmi okolo a postupně si projděte všechny obrázky. Až obejdete kolečko, nechte každé dítě sednout si ke svému obrázku. Zeptejte se jich, co víme, že si s sebou vzala z Afghánistánu Rahíma (plyšovou kočičku Felisku).

- Vyzvěte děti, aby si z věcí, které si sbalily do batůžku, vybraly jen jednu nejdůležitější. Takovou věc, kterou by si vzaly jako první, když nyní musely opustit domov. Sdílejte vybrané věci postupně v kolečku.

Chcete-li podpořit vzájemné naslouchání dětí, dejte jim do kruhu nějaký předmět s pravidlem, že mluvit smí pouze ten, kdo má tento předmět u sebe, a všichni ostatní dávají bedlivý pozor, co jejich spolužák/spolužačka říká. Přidejte ještě jedno pravidlo – když děti uslyší, že spolužák/spolužačka říká stejnou věc, jakou chtějí říct/řekli oni, dají obě ruce nad hlavu a zatřesou jimi na souhlas.

- Až se každý vyjádří, zeptejte se dětí, jaké pro ně bylo vybrat ze sbalených věcí pouze tu jednu nejdůležitější.

Diskusi můžete shrnout připomenutím příběhu Rahímy, která musela odejít ze své vlastní země a vydat se na dlouhou cestu do Evropy.

Alena Grossová (ZŠ Jindřichov ve Slezsku):

„Žáci se zapojovali aktivně, brali aktivitu batůžek velmi zodpovědně, každý musel svůj úsudek zdůvodnit, a přišli na to, že jejich soudy byly příliš unáhlené (Rahíma bude asi chudá). (...) Zajímavé byly reakce [žáků] po aktivitě, kdy jsem se ptala, jak se cítili při rozhodování: necítila jsem se dobře, byla jsem strašně nervózní, nemohl jsem se rozhodnout, bylo mi to hrozně nepříjemné.“

Zdroje:

KOŘÍNEK, Milan. Felis Chaus (kočka bažinná). *BioLib.cz* [online]. BioLib, 2014 [cit. 2017-11-19]. Dostupné z: <https://www.biolib.cz/cz/taxon/id1939/>

Doporučení dalších zdrojů:

Škola v Kálú. ČLOVĚK V TÍSNI, O. P. S. *Jeden svět na školách* [online]. Člověk v tísní [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/lekce/15610-skola-v-kalu>

ENGELOVÁ, Tereza. Exkluzivní reportáž: Afghánistán v mlze. *Rozvojovka* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2016, 2016(4) [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/1866-exkluzivni-reportaz-afghanistan-v-mlze.htm>

RAHIMI, Fatima. Afghánistán dnes: i děti musí pracovat. *Deník Referendum* [online]. Vydavatelství Referendum, 2017 [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/26014-afghanistan-dnes-i-deti-musi-pracovat>

ZÍMOVÁ, I., M. KATAWAZI a BAAG. Nejistá budoucnost v Pákistánu a Íránu, nebo Evropa? *Rozvojovka* [online]. Praha: Člověk v tísní, 2015, 2015(4) [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/clanky/1733-nejista-budoucnost-v-pakistanu-a-iranu-nebo-evropa.htm>

Rozvojovka: *Migrace: příčiny a důsledky*. Praha: Člověk v tísní, 2015, 2015(4). Dostupné také z: http://www.rozvojovka.cz/download/docs/346_rozvojovka-4-2015-migrace.pdf

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Český jazyk a literatura

Umění a kultura – Výtvarná výchova

Člověk a jeho svět – Lidé kolem nás – Základní globální problémy

Člověk a jeho svět – Lidé a čas – Současnost a minulost v našem životě

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Evropa a svět nás zajímá

Osobnostní a sociální výchova – Hodnoty, postoje, praktická etika

Anotace:

Děti mezi sebou a napříč generacemi porovnávají dárky a oslavy narozenin. Zjišťují, co mohou být skutečné dárky.

Cíle:

Žáci

- na základě vlastního průzkumu porovnávají oslavy narozenin napříč generacemi;
- diskutují o tom, jaké dárky mohou udělat radost a jak místo běžných dárek přispět na dobrou věc.

Čas: 2 × 45 minut**Pomůcky:** papíry, pracovní listy 11A: Co dostali k narozeninám, 11B: Darovací certifikáty**Postup:****1. hodina**

- Za domácí úkol děti doma zjistí, **jak slavili jejich rodiče a prarodiče narozeniny**, když byli dětmi, a jaké dárky jim tenkrát udělaly největší radost. Zeptají se jich také, kde byly jejich dárky vyrobené.
- Rozdělte děti ve třídě do menších skupinek, děti si v každé skupince sdělí, co zjistily od rodičů a prarodičů.
- Sedněte si s dětmi do půlkruhu směrem k tabuli (velkému papíru), zapisujte, co děti ve skupinkách zjistily. Mluví vždy jen jedna skupinka, přednese jedno zjištění a následuje skupinka další. Střídají se, aby nedošlo k tomu, že na poslední skupinku „nic nezbude“.
- Požádejte děti, aby se ve skupinkách (ideálně v jiných skupinkách, než ve kterých sdílely zkušenosti z domova) pokusily dárky a oslavy rozčlenit do různých kategorií a kategorie pojmenovaly (např. praktické dárky, drahé dárky, nehmotné dárky, velké rodinné oslavy, žádné oslavy se spolužáky, ...).
- Zeptejte se poté dětí, zda se dárky a oslavy jejich rodičů a prarodičů podobají tomu, co samy zažívají, nebo jestli vnímají nějakou změnu.
- Přečtěte dětem text z knihy, který se váže k **oslavě Samových narozenin** (str. 20–25, skončete větou „Teď už se slzám nebráním.“).

Zeptejte se dětí:

*Do které kategorie dárek byste zařadili největší Samovo přání?**A kam byste zařadili ostatní dárky, které dostal?*

2. hodina

- Diskutujte s dětmi nad otázkami:

Co si představíte, když se řekne „**skutečný dárek**“?

Čím se takový dárek vyznačuje?

Máte nápad, co konkrétního by mohlo být takovým „skutečným dárkem“?

Nápady skutečných dáreků zapisujte na tabuli.

- Rozdejte dětem do dvojic **pracovní list 11A: Co dostali k narozeninám**. Nechte děti přečíst dárky zapsané v obláčcích a ve dvojici pak diskutovat o tom, kdo z obdarovaných bude mít z dárku asi největší radost a proč. Mohl by z některých dáreků, které děti dostaly, mít radost i někdo jiný?

Pokud děti neznají pojem „darovací certifikát“, vysvětlete jej. Ukažte dětem příklady darovacích certifikátů (viz **pracovní list 11B**). Také se můžete zeptat:

Proč myslíte, že se takové certifikáty kupují jako dárky třeba právě k narozeninám nebo Vánocům?

- Vraťte se k seznamu skutečných dáreků a doplňte jej o další skutečné dárky, které děti našly zapsané v obláčcích. (Pravděpodobně přibude např. odpoledne s tátou, některé darovací certifikáty...)
- Nechte děti vytvořit „**darovací certifikáty**“ **pro sebe navzájem**. Každý napíše, co by mohl nabídnout svým spolužákům, aby jim udělal radost nebo jim v něčem pomohl. Mělo by jít o činnosti, nehmotné dárky (např. zazpívá píseň, přečte příběh, řekne vtip, naučí skákat parkur, skládat Nebe-peklo-ráj apod.).

Následně můžete vytvořit z darovacích certifikátů galerii a pobavit se o tom, jaký z certifikátů a proč by kdo ocenil.

Varianta či rozšíření lekce:

Nechte děti ve skupinkách navrhnout, čím by celá třída mohla někoho skutečně obdarovat (např. komu v blízkém okolí by mohli něčím udělat radost, jak by mohli něčemu či někomu pomoci, jak se mohou podílet na dobré věci, jak by mohly shromáždit prostředky na pořízení společně vybraného darovacího certifikátu).

Návrhy skupinek poté prodiskutujte. Zvažujte s dětmi potřebnost či přínos návrhů, uskutečnitelnost a to, jak s nimi souzní celá třída. Poté nechte děti rozhodnout, který z návrhů uskuteční.

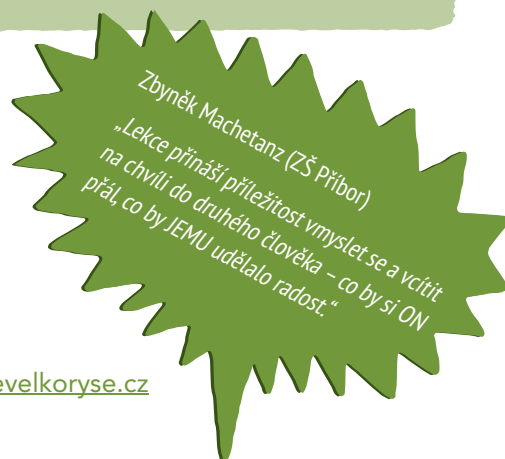
Zdroje, odkud čerpáme informace:

<https://www.skutecnydarek.cz/p/vesela-koza-pro-rodinu-v-kongu/>
<https://darek.diakonie.cz/jak-to-funguje/darovaci-certifikat/>
<https://www.unicef.cz/jak-pomoci/e-shop/darky-pro-zivot/darek/266>

Doporučení dalších zdrojů:

webové stránky organizací, které nabízejí darovací certifikáty – např.:
 Člověk v tísni: www.skutecnydarek.cz, www.skutecnapomoc.cz, www.slavimevelkoryse.cz
 Diakonie ČCE: <https://darek.diakonie.cz/jak-to-funguje/darovaci-certifikat/>
 Zachraň jídlo: <http://zachranjidlo.cz/darovaci-certifikaty/>
 UNICEF: <https://www.unicef.cz/jak-pomoci/e-shop/darky-pro-zivot>
 Namasté Nepál: <http://www.namastenepal.cz/podporte-nas-financne/darovaci-certifikat/>

v případě práce s certifikátem o očkování proti spalničkám – informace o očkování, např. https://www.vakciny.net/pravidelne_ockovani/MMR.htm

Veronika (10) dostala:
dort a knížku o lidském těle

Míša (11) dostal:
ponožky a peníze
na kurz plavání

Eliška (11) dostala:
lego a darovací certifikát na
očkování proti spalničkám

Honza (9) dostal:
kolo a fotbalový míč

Tereza (10) dostala:
3 knížky a certifikát
na hřejivou deku

Natálie (9) dostala:
panenku a kočárek

Viktor (11) dostal:
roční permanentku do ZOO

Tadeáš (10) dostal:
hru Dobble a certifikát
pro nákup školních pomůcek pro
děti, kterým je jejich
rodiče nemohou koupit

Emá (9) dostala:
lístek do divadla a hru Duch

Věnoval vám někdo blízký tento certifikát a chcete vědět, komu a jak společně pomůžeme? Stačí se přihlásit na www.skutecnydarek.cz/DARCI

100 % hodnoty Skutečného darku směřuje do veřejné sbírky Člověk v tísni **Skutečná pomoc**. Výtěžek sbírky pomáhá lidem v chudých zemích v oblastech ZDRAVÍ, VZDĚLÁNÍ, OBŽIVA a VODA. Program ČESKÁ REPUBLIKA pomáhá dětem a učímům u nás. Člověk v tísni garantuje, že peníze budou využity tak, aby pomohly co neefektivněji.

Částka **800 Kč**, hodnota tohoto certifikátu, se stává součástí programu **OBŽIVA**. Pomůže postavit se na vlastní nohy lidem v ztracených zemích Afriky a Asie. Díky ní Člověk v tísni nákoupi potřebným např. domácí zvířata, lepší nářadí, sadenice, osivo nebo potřeby pro chov ryb.

Člověk v tísni, o.p.s.
Šafaříkova 24, 120 00 Praha 2
darek@ctlovekvrtisni.cz
tel: 226 200 439
Skutecnydarek.cz

DAROVACÍ CERTIFIKÁT

Skutecnydarek.cz

František Vonásek

Částkou 500 Kč podpořil projekt

Vánoční dárek pro lidi v nouzi

Pomáháme lidem s postižením, starým a osamělým lidem, lidem s handicapem i dětem a maminkám v azylových domech - zkrátka těm, pro něž Vánoce nebývají tím nejšťastnějším obdobím. Z Vašich darů posíláme dětem třeba vysněné autíčko, plyšáka nebo stavebnici, dospělým zase potřebné nádobí do kuchyně nebo oblečení. Z vybraných peněz zakoupíme dárky pro téměř 60 našich klientů.

Děkujeme!

4. prosince 2015

Petr Halda, ředitel Diakonie CČE

Diakonie
Evangelizační církev pro všechny

Pomoc má mnoho tváří
www.diakonie.cz

Očkování proti spalničkám

516 Kč

Každý rok ve světě umírá 1,5 miliona nejmenších dětí, protože nejsou vakcínou - štěstí štěstí milions z nich postihou spalničky. Díky Vám mohou vakciny proti spalničkám zachránit životy 60 dětí.

Více než 1000 speciálních dárek pro
potřebnější děti.

unicef

Pro více informací o tom, jak **DÁREK PRO ŽIVOT**
pomůže dětem, navštivte www.unicef.cz.

www.darkeyprozivot.cz

PŘÁTELSTVÍ

Vzdělávací oblasti a průřezová témata:

Člověk a jeho svět – Lidé kolem nás

Osobnostní a sociální výchova – Sociální rozvoj – Mezilidské vztahy

(s lekcí lze pracovat i v rámci třídnické hodiny)

Anotace:

Děti se zamýšlejí nad pocity modrého koníka, který se cítil osamělý. Hledají v textu příklady kamarádkého chování postav příběhu. Děti mají příležitost reflektovat své chování a chování spolužáků, uvádějí pozitivní příklady. Navrhují, co mohou samy zlepšit.

Cíl:

Žáci

- vysvětlí chování podporující dobré vztahy;
- uvažují o vztazích ve třídě, napomáhají jejich zlepšení nebo udržení jejich kvalit.

Čas: 45 minut

Pomůcky: knížka *Největší přání*, pracovní list 12: *Jak se chová správný kamarád nebo kamarádka*, flipový papír, nůžky, lepidlo

Postup:

- Na začátku lekce se vraťte s dětmi k příběhu a zeptejte se jich:

Jedna z kapitol se jmenuje Přátelé (str. 10–13). O jakém přátelství se tu píše?

Po čem toužil modrý koník? Splnil se mu jeho sen?

Najděte pro svá tvrzení důkaz v textu příběhu.

Proč chtěl někomu patřit?

Varianta:

Na konci kapitoly Přátelé se koník dostává na loď. Tehdy mu někdo pomohl. Jak?

- Napište na tabuli dvě otázky:

Proč potřebujeme kamarády?

Co můžu dělat/dělám, aby se děti v naší třídě necítily osaměle a měly kamarády?

Řekněte dětem, aby si o tom popovídaly ve dvojicích. Dobrovolníci pak mohou sdílet svá zjištění v celé třídě, запиšte je na tabuli pod otázky.

- Vyzvěte děti, aby v textu našly příklad, co pro posílení kamarádství udělal Sam a co Rahíma. Porad'te jim, aby hledaly v kapitole *Nejhezčí dárek* (str. 21–23).

Sam – uspořádal oslavu narozenin pro kamarády a pozval je.

Rahíma – vybrala pro Sama dárek a myslela přitom na to, aby ho potěšil, vyrobila mu přání a dárek hezky zabalila.

- Rozdejte dětem do dvojice pracovní list 12 a zadejte jim úkol:

Přečtěte si v pracovním listu, jak by se měl chovat správný kamarád nebo kamarádka. Zakroužkujte čísla těch tvrzení, se kterými souhlasíte. Pokud vám v textu nějaké důležité chování chybí, dopište ho jako další bod.

Varianta:

Děti samy nejprve navrhnou vlastnosti/chování dobrého kamaráda, a pak teprve dostanou **pracovní list 12: Jak se chová správný kamarád nebo správná kamarádka?**

Zeptejte se dětí, jestli někdo doplnil nějaké další tvrzení.

- Rozdělte dětem podle počtu žáků ve třídě 1–2 tvrzení do dvojice nebo můžete mít napsaná jednotlivá tvrzení na lístečcích a dvojice si je losují.
- Zadejte dětem úkol, který bude napsaný i na tabuli:

a) *Ve dvojici si představte situaci, ve které se popisované chování projevuje, a popovídejte si o tom.*

Můžete modelovat nebo uvést příklad: Jak to vypadá, když někdo udržuje tajemství?

Pokud kamarádovi vyprávím něco, co nechci, aby se dozvěděl někdo další, můžu se spolehnout, že to nikomu neřekne.

b) *Pokus se vybavit si situaci, kdy ses tak zachoval/a ty nebo někdo ze třídy, a napiš příklad do rámečku pod popisem chování. Pokud jsi takové chování ve třídě nezažil/a, zkus uvést nějaký příklad ze života.*

- Pokud děti psaly do pracovního listu, odstříhnou tvrzení s příkladem. Jednotlivé lístečky s příklady děti nalepí na společný flipový papír s nadpisem *Jak se chová správný kamarád nebo kamarádka*, který může zůstat jako plakát ve třídě, a je vhodné do něj postupně přidávat další příklady kamarádského chování, na které přijdete. Plakát můžete nějak výtvarně zpracovat. Jako základ použijte obraz např. ostrova (symbolizujícího vaši třídu) nebo zrcadla (symbolizujícího sebereflexi kamarádského chování) a lístky s výroky do obrazu zakomponujte.

Varianta:

Místo popisu příkladů do rámečků mohou mladší děti sehrát scénky situací, kde chování zažily, příp. by mohly zažít.

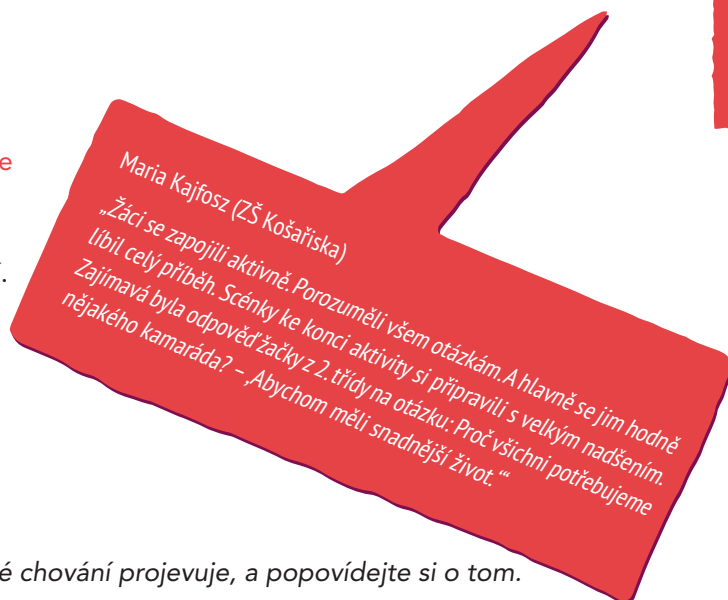
- Na závěr vyzvěte děti, aby si každý pro sebe napsal otázky a odpovědi:

Co bych mohl/a dělat pro to, aby mě druzí považovali

za dobrého kamaráda / dobrou kamarádku?

Co mi moc nejde a chci to zlepšit?

Zadání opět zapište na tabuli.

Jana Blažková (ZŠ a MŠ Lobodice)

„Výborné bylo zamyšlení, jaký jsem kamarád. Hodně dětí mělo problém najít na sobě něco hezkého, pochválit se. Všichni považují přátelství za jednu z největších hodnot, jdou i ve svém věku do hloubky...“

SPRÁVNÝ KAMARÁD/KAMARÁDKA:

1.	pomáhá druhým v těžké chvíli
2.	udrží tajemství
3.	nepomlouvá
4.	umí rozveselit, je vtipný/á
5.	zastane se slabšího
6.	není sobecký/á, lakomý/á
7.	je spolehlivý/á, dodržuje sliby
8.	je sám/sama sebou, nepřetvařuje se
9.	je pravdomluvný/á, nelže, nedělá podrazy
10.	je spravedlivý/á, přizná svoji chybu
11.	?

DALŠÍ INFORMAČNÍ A METODICKÉ ZDROJE KE GLOBÁLNÍMU ROZVOJOVÉMU VZDĚLÁVÁNÍ

Obecně o GRV:

Webové stránky „Globální rozvojové vzdělávání“: <https://www.globalnirozvojovevzdelavani.cz>

Základní online rozcestník ke globálnímu rozvojovému vzdělávání (GRV): informace o tom, co to GRV je, jaké organizace se mu věnují, jakými oficiálními dokumenty je v České republice GRV podpořeno, studnice metodických a tematických materiálů.

Rozcestník k průřezovému tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech na portálu RVP: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=4005>

doporučené očekávané výstupy průřezového tématu, metodická podpora pro výuku GRV na 1. a 2. stupni ZŠ

Metodické materiály:

Webové stránky vzdělávacího programu Varianty – Člověk v tísní, o. p. s.: <https://www.varianty.cz/metodicke-listy-zdroj-jednotlivych-metodickeh-listu-grv-rozdelenyh-dle-temat>; <https://www.varianty.cz/publikace-souhrn-metodickeh-i-tematickeh-publikaci-a-analyz-tykajicich-se-nejen-grv>

Informace o metodě „Global Storylines“: <https://www.nazemi.cz/cs/global-storylines>

určeno zejména dětem na 1. stupni ZŠ, výuka příběhem, který se stává dlouhodobou osou výuky

Metodika „Jak víme, že to funguje“: <http://www.wp.varianty.cz>

inspirace, jak zjišťovat postoje žáků k otázkám a tématům současného světa a zároveň ověřovat, zda díky výuce došlo k jejich pozitivní změně

Metodika „Přehod' vyhybku a nedívej se na svět černobíle“ <http://sever.ekologickavychova.cz/products-page/vydal-sever-prehod-vyhybku-nedivej-se-na-svet-cernobile/>

Metodiky pro 1. a 2. stupeň ZŠ a SŠ: <http://arpok.cz/shop/publikace/>

Metodiky pro 1. a 2. stupeň ZŠ a SŠ: <https://www.nazemi.cz/cs/metodicke-materialy>

Webové stránky „Menu pro změnu“: <https://www.eatresponsibly.eu/cs/>

faktické informace o produkci a spotřebě potravin a jejich dopadech na životní prostředí i naše zdraví, plus nápady, jak zvýšit vlastní odpovědnost při spotřebě potravin, metodické materiály do výuky

Webové stránky „Respekt nebolí“: www.respektneboli.cz

multimediální výukový materiál k výuce o lidských právech, který vznikl na základě reálných příběhů zpracovaných do lekcí formou textů, komiksů, audio nahrávek, krátkých animací a videí

Webové stránky „Světová škola“: <http://www.svetovaskola.cz/>

příklady dobré praxe ze škol, které získaly titul Světová škola, lekce do výuky a kritéria pro získání titulu

Zahraniční zdroje (v angličtině):

Webové stránky „Oxfam Education“: <https://www.oxfam.org.uk/education/resources>
knihovna metodických materiálů zaměřených na aktuální témata a na výchovu ke globálnímu občanství

Webové stránky „Global dimension“: <https://globaldimension.org.uk>
platforma pro metodické materiály, případové studie, podkladové informace a další zdroje určené pedagogům věnujícím se globálnímu rozvojovému vzdělávání ve výuce

Webové stránky „Global Schools“: <http://www.globalschools.education>
informace o mezinárodním projektu zaměřeném na výchovu ke globálnímu občanství, metodické materiály pro pedagogy

Webové stránky „UNESCO – Global Citizenship Education“ – <https://en.unesco.org/gced> portál světové organizace UNESCO seznamující teoreticky i prakticky s výchovou ke globálnímu občanství, obsahuje oficiální dokumenty, metodické materiály a videa

Další zdroje využitelné ve výuce GRV:

Webové stránky informačně vzdělávací sekce Rozvojovka – Člověk v tísni, o. p. s.: <http://www.rozvojovka.cz>
portál článků, informačních materiálů, analýz, publikací zabývajících se současnými globálními tématy

Webové stránky projektu „Čtenářská gramotnost“: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz>
informace vztahující se k rozvoji čtenářské gramotnosti, tipy do výuky, přípravy na vyučování, zdroje informací

Webové stránky projektu „Průřezová témata a čtenářství“: <http://ptac.cz/>

Webové stránky „Philosophy for Children – P4C“ (anglicky): <https://p4c.com>
studnice lekcí přístupu Filozofie pro děti, který poskytuje pedagogům nástroj, jak s dětmi ve výuce probírat náročné otázky o světě

NEJVĚTŠÍ PŘÁNÍ – svět ve výuce

Metodická příručka pro učitele ZŠ

© Člověk v tísni, o. p. s.

Praha, 2018

Všechna práva vyhrazena.

Autoři textů: Mezinárodní expertní skupina projektu Global Schools,
Veronika Ambrozyová, Veronika Endrštová, Petra Skalická

Editace: Veronika Endrštová, Petra Skalická

Autorky metodických lekcí: Veronika Ambrozyová, Martina Novotná, Lenka Pánková,
Nina Rutová, Petra Skalická, Kateřina Sobotková

Ilustrace: Daniela Olejníková (převzato z knihy Největší přání)

Jazykové korektury: Zuzana Noviková, Jan Kovanda

Grafické zpracování a sazba: Eva Petruželková Divišová

Vydal vzdělávací program Varianty.

Člověk v tísni, o. p. s., Šafaříkova 24, 120 00 Praha 2

První vydání

ISBN 978-80-7591-003-5

www.varianty.cz

www.clovekvtisni.cz

ZAUJALA VÁS METODIKA A CHYBÍ VÁM KNÍŽKA NEJVĚTŠÍ PŘÁNÍ?

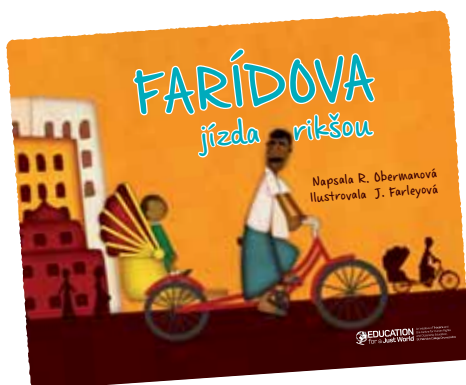

NEJVĚTŠÍ PŘÁNÍ

Plyšový koník putuje přes moře z daleké Asie až do velkého města v srdci Evropy. Cesta je dlouhá, plná nezvyklých setkání. Modrý plyšák doufá, že na jejím konci najde někoho, kdo ho bude mít rád, kdo se stane jeho přítelem. Dočká se? Příběh děti seznamuje s aktuálními tématy, jako je dětská práce, jinakost, udržitelná spotřeba nebo doprava. Velkoformátová kniha Největší přání, kterou napsala oceňovaná autorka a logopedka Ester Stará a ilustrovala přední slovenská výtvarnice Daniela Olejníková, vznikla ve spolupráci programu Varianty a nakladatelství 65. pole. Jejím cílem je seznámit děti s vybranými globálními tématy a podnítit diskusi o současném světě.

Knížku můžete zakoupit na: <http://eshop.65pole.cz>. V elektronické podobě ji najdete na www.varianty.cz/nejvetsiprani.

BAVÍ VÁS UČIT O GLOBÁLNÍCH TÉMATECH A HLEDÁTE DALŠÍ INSPIRACI?

FARÍDOVA JÍZDA RIKŠOU

Farídovi má přijet na návštěvu sestřenice z Česka. Faríd pomáhá s přípravami a vydává se s rikšou po Dháce vyhlednout květiny, ryby a přikrývky. Řidič rikši mu cestou prozrazuje mnohé o životě mimo velká města a radí mu s nákupy. Pak se ale stane nehoda, která jim ukáže, jak rychle se život může změnit. Překvapení v samotném závěru Farídovi odhalí, co ještě spojuje Bangladěš s Českem.

Knížku si můžete v tištěné podobě objednat na www.varianty.cz/publikace.

FARÍDOVA JÍZDA RIKŠOU: pomůcka pro začlenění kritického čtení a výchovy ke globálnímu občanství do vzdělávacího programu pro 1. stupeň základních škol

Tato metodika přináší návrhy doprovodných aktivit ke knize Farídova jízda rikšou. Jejich účelem je podpořit u dětí

- mezipředmětové učení, se zaměřením na mateřský jazyk, zeměpis, osobnostní a sociální výchovu a výchovu ke zdraví, výchovu k myšlení v evropských a globálních souvislostech;
- čtenářskou gramotnost;
- výchovu ke globálnímu občanství.

Knihy a metodika Farídova jízda rikšou jsou dostupné v elektronické podobě na www.varianty.cz/globalschools.

Sledujte nabídku kurzů programu Varianty společnosti Člověk v tísni, o. p. s. <https://www.varianty.cz/kurzy>.

NEJVĚTŠÍ PŘÁNÍ

Je příběhem plyšového koníka, který putuje přes moře z daleké Asie až do velkého města v srdci Evropy. Cesta je dlouhá, plná nezvyklých setkání. Modrý plyšák doufá, že na jejím konci najde někoho, kdo ho bude mít rád, kdo se stane jeho přítelem. Dočká se? Příběh děti seznamuje s aktuálními tématy jako je dětská práce, jinakost, udržitelná spotřeba nebo doprava.

Učitelé a každý, kdo se s dětmi vydá za hranice příběhu, ocení metodiku s odborně zpracovanými aktivitami navazujícími na etapy koníkova putování. Jejím cílem je seznámit děti s vybranými globálními tématy a podnítit diskusi o současném světě.

Eva Černožorská, Eliška Zemanová
(SŠ, ZŠ a MŠ, Frýdek-Místek)
„Aktivity lekce (vedle nabytých vědomostí) velmi
nenásilně vedly žáky k rozvoji týmové spoluprá-
ce ve třídě a jejich komunikačních schopností,
k toleranci a solidaritě s potřebnými, pomohly
žákům v utváření představ o propojenosti světa.“

